

1/2023

SFV

magasinet

Bildning för framtiden

Gun Oker-Blom • 48 tusen möjligheter • Svenska Teatern • Näktergalen

Nr1
Februari 2023
Volym 33, 9. årgången

ADRESSFÖRÄNDRING
www.sfv.fi/adressandring

UTGIVARE
Svenska folkskolans vänner
www.sfv.fi
svf@svf.fi

Nr	1	2	3	4
Materialdag	20.1	28.4	1.9	3.11
Utkommer	27.2	2.6	6.10	8.12

REDAKTION
SFV, Annegatan 12, 4. vån.
00120 Helsingfors,
redaktion@svf.fi
Vi finns på Facebook, Twitter
YouTube, Instagram och LinkedIn.

**CHEFREDAKTÖR
& ANSVARIG UTGIVARE**
Johan Aura
johan.aura@svf.fi
040-3559 935

**REDAKTIONSEKRETERARE
OCH REDAKTÖR**
Christine Skogman
christine.skogman@svf.fi

REDAKTÖR
Rabbe Sandelin
rabbe.sandelin@svf.fi

LAYOUT
Pia Pettersson

PÄRMBILD
Gun Oker-Blom
Foto: Karl Vilhjálmsson

Grano Oy, Vasa
ISSN 2342-7426 (print)
ISSN 2342-7442 (online)

FOTO: PIA PETTERSSON

- 4 Kontakta SFV
- 5 Ledaren: Donationer som det allmännyttigas grundpelare
- 6 Kort
- 8 Kalender
- 9 Ordförande: Effekt
- 10 SFV får historisk donation
- 12 Lärorikt sammanför, inspirerar och manar till debatt
- 14 Ansök nu till skolnätverket BRAVO!
- 16 Hon slår ett slag för konstämnenas roll i skolan
- 20 Ny forskning ska sporra blivande lärare att inte hoppa av
- 22 Stora känslor när unga tar sig an drömmar
- 25 Bildningskolumn: Pereras parametrar
- 26 SFV Start! kan bli starten på något stort
- 28 Mentorprogrammet Näktergalen vill öka barns självförtroende och intresse för högskolestudier
- 32 Konsten att ställa de rätta frågorna
- 34 Topeliuspriset 2023 gick till Sofie Stara
- 36 Bidraget som gav Svenska Teatern ett nytt sätt att jobba
- 41 Kulturkolumn: De litterära tävlingarnas dilemma
- 42 "Killar, släpp ut känslorna och börja prata"
- 45 Nya Föreningsresursen är öppen
- 46 Fyra vinnare i tävlingen Snälla hjältar
- 49 Kåseri: Elevernas tips till (av)pensionerade lärare
- 50 Har vi folkbildningen att tacka för den nordiska välfärden?
- 52 Föreningsfrågan
- 53 SFV fakta
- 54 Boklådan
- 57 Frågesport: Kan du Svenskfinland?
- 58 Kryss / sudoku / anagramjakten

”

Det finns forskare i Norden som säger att Sverige och Finland antagligen var på samma nivå på sjuttio- och åttiotalet när det gäller utbildningen. På nittiotalet gick vi olika vägar. Finland höll kvar studentexamen, vitsordsgivning och ämneslärarutbildning – mer traditioner. Det har varit en styrka för Finland.

Gun Oker-Blom, sidan 18.

FOTO: KARL VILHJÄLMSSON

22

48 tusen möjligheter och minst lika många drömmar. Men vad är det som hindrar oss från att lyckas? Det har ungdomarna i Wava-institutet i Jakobstad funderat på under ett års tid. Resultatet är en nycirkusföreställning med många känslor på scenen.

► *Sidan 22*

28

Barn som saknar förebilder inom högskolevärlden kan gynnas av en mentor som studerar på universitet. Mentorprogrammet Näktergalen sammanför svensktalande barn i åldern 8–12 år med studerande vid Helsingfors universitet. Målet är att väcka lusten för utbildning och höja barnens självförtroende.

► *Sidan 28*

36

Besökarsiffrorna pekar brant uppåt på Svenska Teatern. Nu skördar man frukterna av ett omfattande strategiarbete. Med hjälp av ett stort bidrag från Svenska folkskolans vänner har teatern förnyat sin marknadsföring och hittat ny publik. Målsättningen är att dela de nya insikterna med hela det finlandssvenska teaterfältet.

► *Sidan 36*

Frågor om donationer till SFV och SFV:s förvaltning	 <p>JOHAN AURA KANSLICHEF johan.aura@svf.fi 040-3559 935</p>	Frågor om SFV:s fastigheter	 <p>STEFAN JOHANSSON FASTIGHETSDIREKTÖR stefan.johansson@svf.fi 044 7397 340</p>
Frågor om SFV:s ekonomifunktion eller datasystem	 <p>TED ÖSTERMAN EKONOMICHEF ted.osterman@svf.fi 0400-197 692</p>	Frågor om SFV-huset G18, festsalen och bokningar	 <p>TOM SUNDBERG VAKTMÄSTARE tom.sundberg@svf.fi 050 3666 436</p>
Frågor om SFV:s tävlingar, pris och medaljer samt medlemskap	 <p>CAMILLA NORDBLAD KANSLICHEFENS ASSISTENT camilla.nordblad@svf.fi 045-1210 864</p>	Frågor om SFV:s publikationer och annonsering	 <p>RABBE SANDELIN PUBLIKATIONSANSVARIG rabbe.sandelin@svf.fi 040 0453 953</p>
Frågor om sektorn Utbildning	 <p>NIKLAS WAHLSTRÖM SEKTORSANSVARIG, UTBILDNING niklas.wahlstrom@svf.fi 050 548 2100</p>	Frågor om SFV:s kommunikation	 <p>CHRISTINE SKOGMAN INFORMATIONANSVARIG christine.skogman@svf.fi 040 5136 418</p>
Frågor om sektorn Kultur och bibliotek	 <p>VIVEKA ÅBERG SEKTORSANSVARIG, KULTUR OCH BIBLIOTEK viveka.oberg@svf.fi 040 5331 710</p>	Frågor om SFV:s kommunikation	 <p>SAARA FERNSTRÖM DIGITAL INNEHÅLLSPRODUCENT saara.fernstrom@svf.fi 040 584 0122</p>
Frågor om SFV:s studiecentral och sektorn Fri bildning	 <p>ANNA-KARIN ÖHMAN SEKTORSANSVARIG, FRI BILDNING OCH SFV:S STUDIECENTRAL anna-karin.ohman@svf.fi 050 3421 890</p>	PROJEKTANSTÄLLDA Frågor om skolnätverket Haru	 <p>ANNETTE JANSSON KOORDINATOR annette.jansson@svf.fi 050 514 8844</p>
Frågor om Studiecentralens kurser och pedagogiska verksamhet.	 <p>AMY JÄGERSKIÖLD (TJÄNSTLEDIG) PEDAGOGISK PLANERARE, SFV:S STUDIECENTRAL amy.jagerskiold@svf.fi 050 3955 900</p>	Frågor om skolnätverket Bravo!	 <p>MARINA LINDHOLM KOORDINATOR, SKOLNÄTVERKET BRAVO! marina.lindholm@svf.fi 050 589 2264</p>
Frågor om Studiecentralens kurser och pedagogiska verksamhet.	 <p>TOVE EKLUND-HARTMAN PEDAGOGISK PLANERARE, SFV:S STUDIECENTRAL tove.eklund-hartman@svf.fi 050 3062 005</p>	Frågor om sajten Lärorikt	 <p>MALIN WIKSTRÖM WEBBPRODUCENT, LÄRORIKT malin.wikstrom@svf.fi 050 5417 736</p>
Frågor om Föreningsresursen	 <p>MALIN STRÖM SAKKUNNIG, FÖRENINGRESURSEN Malin tar emot frågor endast per mejl: malin.strom@svf.fi foreningsresursen@svf.fi</p>	Frågor om projektet Bildningskraft	 <p>JONAS AHLKOG SAKKUNNIG INOM FRI BILDNING jonas.ahlskog@svf.fi 050 514 7297</p>

Donationer som det allmännyttigas grundpelare

En förening som SFV, som sysslar med allmännyttig verksamhet och med ideella mål, skulle inte finnas till utan donationer. I föreningens ungdom på 1800-talet lade donationerna i själva verket den grund som gjorde att hela verksamheten kunde starta.

Idag kan man säga att SFV:s verksamhet fortfarande bekostas av den avkastning som tidigare donationer möjliggjort. Och det går fortfarande att donera. Att donera till allmännyttiga ändamål kan vara en utmärkt lösning, om det finns egendom som i framtiden annars inte hittar mål och mening. SFV mottar 1–3 större donationer varje år.

En donation till SFV kan ges på många sätt. Egendomen kan doneras utan förbehåll, och då läggs den till så kallat ofonderat kapital, där avkastningen tjänar föreningens stadgeenliga, allmänna syfte.

Alternativt kan egendomen placeras i en namngiven fond. En fond kan vara en bunden fond, där den binds till något specifikt syfte (förenligt med SFV:s stadgeenliga syfte), eller så benämns den som en fri fond, vars avkastning fritt kan användas inom ramen för SFV:s stadgeenliga syfte. Inte sällan vill donatorn med en namngiven fond hugfästa minnet av sig själv eller sina närmaste, eller en verksamhet som donatorn anser viktig. Det går förstås även att donera anonymt.

Den senaste tiden har det många gånger blivit aktuellt att i gamla föreningar och stiftelser söka nytt hem för egendom och kapital, eftersom organisationens ursprungliga syfte inte längre kan eller behöver uppfyllas. Den stora donation som SFV nyligen mottog av Svenska blindskolföreningen rf, som lade ner sin verksamhet, hör till denna kategori. Se sidan 10.

Johan Aura

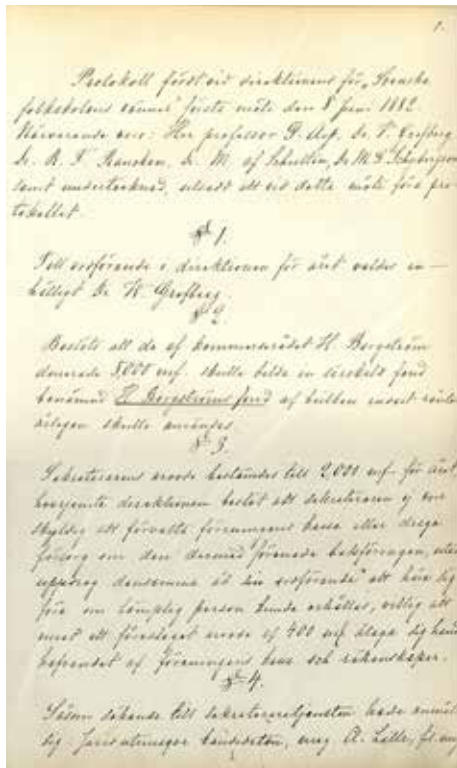
KANSLICHEF,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

SFV-föreningarnas årsmöten

■ Understödsföreningen för Svenska folkskolans vänner rf håller årsmöte torsdagen den 16 mars kl. 14 på SFV:s kansli i Helsingfors, Annegatan 12 A 24. Under mötet behandlas stadgeenliga ärenden. Medlemmarna har möjlighet att delta i mötet via videolänk. På www.sfv.fi/und2023 finns mer information.

Svenska folkskolans vänner rf håller årsmöte onsdagen den 26 april kl. 15 på SFV-kansliet i Helsingfors, Annegatan 12 A 24. Under mötet behandlas stadgeenliga ärenden. Medlemmarna har möjlighet att delta i mötet via videolänk. På www.sfv.fi/sfv2023 finns mer information.

De officiella möteskallelserna finns på föreningens webbplats www.sfv.fi, samt i *Hbl* och *Vasabladet* i god tid före mötena.

Protokoll från SFV:s första möte den 8 juni 1882. Uppbevaras i Svenska centralarkivet.

SFV fick en donation på 50 000 euro

■ Donatorn, som vill vara anonym, har tidigare gett en gåva till SFV, som då utgjorde grundkapitalet till en ny fond. Den nya gåvan på 50 000 euro läggs till samma fond.

Fondens avkastning ska användas för SFV:s allmänna verksamhet med fokus på sång, musik och litteratur.

– Det avgörande för mig var att hitta en genuint svensk organisation, som jobbar för det svenska. *SFV-kalendrarna* har alltid funnits i mitt hem och min morfar, som jag aldrig upplevt, var en aktiv medlem. Själv har jag uppskattat bland annat de skrivarkurser och seminarier som SFV arrangerar eftersom jag själv skriver mycket. Jag vet att SFV förvaltar mina gåvor på ett sätt som motsvarar min önskan, berättar hen.

– Vi är mycket glada över donationen. Det här är ytterligare ett kvitto på att vår verksamhet är relevant och vi kan visa på goda resultat. Fondens syfte går hand i hand med målsättningen för vårt nya skolnätverk BRAVO!, säger SFV:s kanslichef **Johan Aura**.

Vårens bildningssamtal i samarbete med Bildningsalliansen

■ Bildningsalliansen firar 10-årsjubileum, och det sker bland annat med bildningssamtal som arrangeras i samarbete med SFV-projektet Bildningskraft. Bildningskrafts projektledare **Jonas Ahlskog** deltar i alla tre bildningssamtal runtom i Svenskfinland. I samband med samtalen bjuder Bildningsalliansen på sitt eget jubileumskaffe.

Det första samtalet ordnas i Åbo på Ravintola Koulu (Erikskatan 18) den 21 mars kl. 13–15 med temat *Kan bildning ge oss en hållbar framtid?* Jonas Ahlskog samtalar med pedagogikforskaren **Christin Furu**, vars forskning handlar om pedagogik och hållbarhet. Tillställningen direktsänds. Mer information finns på Bildningsalliansens webbplats bildningsalliansen.fi. I Vasa träffas man för samtal den 9 maj, och då ställs frågan *Kan bildningen rädda demokratin?* Jonas Ahlskog samtalar då med professor **Bengt Kristensson Uggla** och folkbildningsforskaren **Annika Pastuhov**. I Helsingfors blir det bildningssamtal den 31 maj, i samband med Bildningsalliansens jubileumsfest.

Mer information om bildningssamtalen i Vasa och Helsingfors publiceras på Bildningsalliansens webbplats bildningsalliansen.fi

Kom ihåg SFV:s arkiv!

■ SFV:s dokumentarkiv administreras av Svenska centralarkivet. Centralarkivet är alltså rätt adress om du söker historisk information om SFV, som till exempel protokoll, eller om du vill söka bland de bidragsansökningar som i föreningens begynnelse kom till SFV från de nya folkskolorna. Notera att material av känslig natur eller de senaste årens protokoll inte är öppet tillgängliga. Kontaktuppgifter hittar du på svenskacentralarkivet.fi.

SFV har inte varit arkivbildare för de finlandssvenska folkskolorna. I SFV:s arkiv finns därför inte material om specifika folkskolor, deras protokoll eller elevmatriklar. Undantag utgör några skolor och föreningar som stängts eller avslutats, och som enligt sina stadgar överfört egendom och även material i arkivform till SFV. Dessa små arkiv är listade på sfv.fi/arkiv, och även de arkiven sköts av Svenska centralarkivet. Folkskolornas arkiv är i regel överförda till de kommunala arkiven. Kontakta alltså den aktuella kommunen om du söker uppgifter om folkskolorna.

Sök i SFV:s bildbibliotek eller artikellistor

■ Om en skola eller annan organisation gett ut en historik eller annan skrift, finns det en chans att boken finns i SFV:s bibliotek. SFV:s bibliotek koncentrerar sig på person-, organisations- och bygdehistoria. Biblioteket har ingen utlåningsfunktion men läsplats finns. Många skolor, organisationer, föreningar och personer kan också vara omnämnda eller behandlade i någon av SFV:s egna skrifter. På sfv.fi/arkiv kan du inte bara söka bland SFV-bibliotekets böcker, utan också bland alla artiklar publicerade i SFV:s årsbok *SFV-kalendern* och i SFV:s tidskrifter *Svenskbygden* och *SFV-magasinet*.

På sfv.fi/arkiv kan du också söka i katalogen över pappersfotografier. Artiklarna och fotografierna är i de allra flesta fall inte digitaliserade, men om du hittar något intressant kan du be om en kopia genom att e-posta redaktionen@sfv.fi. Samma e-post gäller ifall du hittar en minnesruna på minnesrunor.fi, som ännu inte är digiterad.

Tillskott till Stroke- och afasifonden

■ Stroke- och afasifonden inom SFV har fått ett tillskott om 12 015 euro. Tillskottet har uppkommit genom inbetalningar för att hedra minnet av **Paul Olof Meinander**.

Stroke- och afasifonden grundades 2009 på initiativ av **Peter von Koskull**. Fondens syfte är bland annat att sprida kunskap om stroke och afasi främst på svenska i Finland och fortbildning av personer som i sitt arbete eller genom frivilligt arbete möter strokepatienter.

1958

Barnträdgårdsseminarium i Jakobstad

■ SFV spelade en rätt framträdande roll då ett svenskspråkigt barnträdgårdsseminarium inrättades 1958 i Jakobstad. Före det hade Ebeneserhemmet i Helsingfors upprätthållit de enda svenskspråkiga kurserna.

Från mitten av 1950-talet gjordes flera propäer om ett större svenskspråkigt seminarium. Även en riksdagsmotion lämnades in 1954, undertecknad av svenskspråkiga ledamöter från olika partier, men den ledde inte till resultat. Samma år i september samlades "Beredningsutskottet för inrättandet av ett svenskt barnträdgårdsseminarium" i Helsingfors, där ordförande blev SFV:s vice-ordförande **Gösta Cavonius** och en av medlemmarna SFV:s sekreterare **Evert Ekroth**. Utskottet gjorde upp stadgar för en garantiförening, och började söka lämplig placeringsort. De sega förhandlingarna om orten fördes till sist i Folktingets regi, och efter en lång process valdes Jakobstad, där man likt de två andra kandidaterna Helsingfors och Vasa ansåg att det fanns tillräckligt med underlag för övningsbarnträdgårdar.

Sedan seminariet öppnades i januari 1958 stödde SFV verksamheten finansiellt så länge seminariet arbetade som en privat läroanstalt.

Studiecentralens kurser

DIGITAL KOMPETENS FÖR ALLA

Tidpunkt: 6.3, 14.3, 27.3, 4.4, 11.4 kl. 15-16

Plats: Nätet

Få verktyg att bli en digital folkbildare! Fem digitala träffar med **Linda Mannila** för dig som är intresserad av digital kompetens för egen del eller i din yrkesroll. Vi utgår från den nya versionen av ramverket DigComp, publicerat av EU-kommissionen i mars 2022, som nu översatts till svenska. Till kursen hör ett studiecirkelmaterial som gärna får delas vidare. Materialet och kursen förverkligas med stöd av Svenska kulturfonden.

MÅT RÄTT – VISA ER EFFEKT

Tidpunkt: 8.3 kl. 13-16

Plats: SFV-huset G18 i Helsingfors

Du vet att verksamheten i din organisation är värdefull och gör skillnad, men kan inte alltid visa på effekterna. Kom med på en utbildning där du får konkreta frågor och mätare som du kan använda till exempel då du utvärderar delar av verksamheten eller projekt. Du får också lära dig mer om effektmätning i stort, med fördjupning kring datainsamling och analys. Vi kommer främst att fokusera på frågor som mäter välmående, psykiskt välbefinnande, demokrati, delaktighet och hållbarhetsvärderingar. Utbildningen riktar sig till verksamhetsledare, verksamhetsansvariga och projektledare. Föreläsningar och diskussioner: **Marina Lindell**, Åbo Akademi, och **Lia Markelin**, Magma.

GRUNDKURS I FÖRENINGSKUNSKAP

Tidpunkt: 9.3 kl. 19-20.30

Plats: Nätet

Föreningsliv är roligt! Är du ny i en föreningsstyrelse eller vill du fräscha upp dina kunskaper i föreningsteknik? På kursen får du ta del av både kunskap och inspiration – ett stöd i ditt föreningsengagemang. Vi går igenom stadgarnas betydelse för föreningen, hur du ska planera föreningsmöten, hur du kan organisera arbetet i en styrelse och vad du ska tänka på som styrelsemedlem i en förening. Kursen handleds av **Malin Ström**, sakkunnig och ansvarig för Föreningsresursen, SFV:s webbplats som erbjuder föreningskunskap, tips och råd gällande föreningsliv i Finland.

DIALOGPAUSMETODEN FÖR DISKUSSIONLEDARE

Tidpunkt och plats: 30.3 i Åbo, 4.4 i Vasa, 13.4 i Helsingfors kl. 8.30-16

Plats: Helsingfors

Längtar du efter fler konstruktiva samtal? Eller vill du fördjupa förståelsen för olika fenomen ur olika perspektiv? Genom Dialogpausmetoden kan du arrangera och leda samtal och även inkludera dem vars röst inte alltid hörs. Under kursen lär du dig Dialogpausmetodens grunder, de viktigaste verktygen samt bästa tipsen för arrangörer och diskussionsledare. Du får även delta i en Dialogpausdiskussion och planera en egen. Utbildare är **Jonna Similä** från Dialogpausstiftelsen.

AFTERWORK:

BILDNING – NORDENS FRAMGÅNGSSAGA

Tidpunkt: 12.4 kl. 17

Plats: Helsingfors

Lene Rachel Andersen, dansk ekonom, filosof, futurist och författare medverkar och föreläser under rubriken *Den nordiska hemligheten: folkbildning och frihet igår, idag och i framtiden*. Hon utgår från sin internationellt uppmärksammade bok *The Nordic Secret*.

MOT NY KURS – VERKSTAD MED VÄNNERNA!

Föreningar! Boka ett tvåtimmarspass med vår föreningsexpert **Malin Ström**! Hon ger våra bästa tips för att skapa kurser och evenemang där människor möts och lär sig tillsammans. Läs mer på sfv.fi/evenemang

Effekt

Inom fysiken finns matematiska formler för att räkna ut effekt. Matematik använder vi oss också av på SFV. När vi en lärare vet vi också ungefär hur många barn vi når i förlängningen. Om vi når fem lärare når vi fem gånger så många elever. Och så vidare. Det handlar om effekten av de medel vi använder och delar ut.

Som redaktör för ett tv-program om skolutveckling letade jag varje vecka engagerade pedagoger till nya studiosamtal och reportage. Ett av de mest givande uppdrag jag haft: att få möta eldsjälar är synnerligen stimulerande.

Men ibland stötte jag på ensamvargar som tröttnat. De hade haft idéer och ambition. De hade sökt och fått projektpengar. De hade jobbat hårt för förändring, och också kommit något steg på vägen. Men de hade varit ensamma med sitt engagemang i lärarkollegiet. Sen tog projektet slut och allt återgick till det vanliga. Kvar fanns en desillusionerad lärare – i värsta fall med känslan att det var onödigt att ens försöka.

Det kunde också se annorlunda ut. En eller flera engagerade lärare hade fått med sig hela kollegiet. Arbetet hade getts ramar och struktur, och i det kollegiala lärandet hade nya tankar spirat. Man hade tillsammans hittat sätt att förbättra arbetsmetoder, och framför allt: fått en ökad arbetsglädje. En positiv spiral av förstärkningar som byggs in i helheten – och som inte försvinner när projektmedlen tar slut.

Kollegium är ett intressant ord. Det kommer från det latinska ordet för "samla ihop". Begreppet innebär inte att de hopsamlade måste tycka lika eller ens samverka. Man kan gå in för att dela kunskap. Välja att göra något tillsammans. Eller låta bli.

Det finns också en viss projekttrötthet ute i skolorna. Olika larmrapporter möts med den ena välriktade satsningen efter den andra. Blir projekten för många är det ofrånkomligt att en viss mättnad uppstår. Samtidigt har inte behoven av förändring försvunnit – utvärderingarna från Nationella centret för utbildningsutvärdering visar att skillnaderna i läs- och skriftfärdigheter fortsätter att öka. Det är en utveckling mot större ojämlikhet som oroar.

På den årliga branschmässan Educa efterlyste Josefin Svedin, rektor vid Valteriskolan, en kultur av att lära sig av varandra, av att dela både det som lyckats och det som misslyckats. En delningskultur.

Det är vad vi har i åtanke när vi på SFV satsar på att nå hela lärarrummet, i våra egna projekt och tillsammans med andra aktörer.

Genom *Skrivande skola* har Annette Kronholm jobbat med hela lärarkollegier under tre år, 350 lärare och indirekt 2500 elever runt om i Svenskfinland. Därtill har cirka 2000 lärare nåtts genom punktinsatser. I skolnätverket *Haru*, som koordineras av Annette Jansson, jobbar i dag vart fjärde finlandssvenskt lågstadium – cirka 500 lärare – med elevernas socioemotionella färdigheter, med empati och samarbetsförmåga, utgående från läsning.

Den goda respons vi får är överväldigande. Ensam är inte stark. Tillsammans gör vi skillnad. I det här arbetet är du som SFV-medlem delaktig.

Wivan Nygård-Fagerudd

STYRELSEORDFÖRANDE,
SVENSKA FOLKSKOLANS VÄNNER

SFV får HISTORISK DONATION

SFV tar emot en donation på 37 miljoner euro – den största enskilda donation SFV fått sedan grundandet 1882. Donationen består till största del av börsaktier och bostadsaktier. Donator är Svenska blindskolföreningen rf, som lägger ner sin verksamhet.

Text Christine Skogman

Vi tar emot ett uppdrag och ett ansvar, och är oerhört glada och stolta över det förtroende Svenska blindskolföreningen visar oss. Att främja jämlikhet i lärandet och stärka förutsättningarna för barn och unga att nå sin fulla potential är en av våra centrala målsättningar. Genom donationen ökar SFV:s kapacitet att verka för detta,

säger SFV:s ordförande **Wivan Nygård-Fagerudd**. Svenska blindskolföreningen ska enligt stadgarna stödja den svenskspråkiga blindundervisningen. På grund av att stat och kommun idag bär ansvaret för utbildningen av personer med synnedläggning – de är inkluderade i sin närskola – är det inte längre möjligt att uppfylla föreningens syfte. På föreningsmötet den

10 januari fattade Svenska blindskolföreningen därför beslut om att upplösa föreningen och donera förmögenheten till SFV.

– SFV är en sakkunnig och alert aktör som jobbar för jämlik utbildning på svenska i Finland. SFV har klara målsättningar för sin verksamhet och utvärderingar visar på tydliga, goda resultat. Vi har fullt förtroende för att SFV kan

Att främja jämlikhet i lärandet och stärka förutsättningarna för barn och unga att nå sin fulla potential är en av våra centrala målsättningar.

förvalta donationen framgångsrikt, säger **Ralf Blomqvist**, styrelseordförande för Svenska blindskolföreningen.

Donationen utgör grundkapitalet i en ny fond inom SFV. De medel fonden avkastar ska gå till att understödja svenskspråkig undervisning och bildningsverksamhet i Finland, i första hand för svenskspråkiga personer med synnedläggning.

Fondmedlen kommer att förvaltas i enlighet med SFV:s placeringsstrategi, och målet är att förmera medlen och därmed öka den avkastning som kan användas för verksamhet och stöd. Arbetet med detta görs av SFV:s kapitalförvaltningsråd.

NU GÖRS KARTLÄGGNING. – SFV:s arbetsmetod är att basera alla insatser på forskning och beprövad erfarenhet. Därför kartlägger vi nu utbildningssituationen för personer med synnedläggning, för att kunna möta behoven på bästa sätt, säger **Johan Aura**, SFV:s kanslichef.

Läget för elever med synnedläggning utreddes senast år 2014 av docenten i

Vi kommer nu att kartlägga utbildningssituationen för personer med synnedläggning och därefter göra upp en strategi för att kunna möta behoven på bästa sätt.

specialpedagogik **Karin Linnanmäki**. Svenska skolan för synskadade stod då inför nedläggning, och en överväldigande majoritet av landets svenskspråkiga elever med synnedläggning var integrerade i närskolor runt om i landet.

– Linnanmäkis kartläggning har fortfarande relevans, men uppföljning och ny analys behövs, säger Aura.

Efter det har Finland bland annat ratificerat FN:s handikappkonvention.

– I vilken mån syns detta som reella och konkreta förändringar i till exempel skolvardagen för personer med synnedläggning eller andra funktionshinder?

SFV samverkar i arbetet med expertis både på Valteriskolan och inom de finlandssvenska organisationer som arbetar med frågor gällande funktionsnedläggning och funktionsvariation.

– En av våra strategiska målsättningar är jämlik utbildning. Redan nu riktar vi bidrag till utvecklingsprojekt som ökar tillgängligheten och utbildningstjänsterna för elever och studerande med synnedläggning, berättar **Niklas Wahlström**, sektorsansvarig för utbildning på SFV.

Ansökan görs i vanlig ordning året om via SFV:s elektroniska ansökningstjänst, besked fås inom tre månader efter att ansökan skickats in. Om det elektroniska ansökningssystemet ger huvudbry eller innebär tillgänglighetsproblem står SFV:s personal till tjänst.

I MEDEL TAL TVÅ DONATIONER PER ÅR. SFV får mellan 1–3 donationer per år. Summan varierar – det kan vara allt från ett tillskott på några tusen till en specifik fond, till en gåva på flera miljoner.

– SFV är oerhört tacksam för alla donationer, de har alla en stor betydelse, säger Aura. ■

SFV:s fonder

- SFV har sammanlagt 422 fonder. Avkastningen från fonderna används för utdelning av bidrag och till SFV:s egen verksamhet. Cirka hälften av fonderna kategoriseras som fria fonder och hälften som bundna fonder. En fri fond innebär att SFV fritt kan använda fondens avkastning inom ramen för föreningens syfte. En bunden fond har däremot ett specifikt ändamål inom föreningens syftesområde, som fondens donator har fastställt att föreningen ska prioritera.

- En del fonder har grundats för mycket länge sedan, de äldsta redan i slutet av 1800-talet. Vissa fonder har därför ändamål som idag är omöjliga eller oändamålsenliga att uppfylla. I sådana fall allokeras bidragen i första hand så nära det stadgade ändamålet som möjligt, och i andra hand inom ifrågakvarande sektor.

- Du kan se listan på alla SFV:s fonder på www.sfv.fi under sidan Förvaltning.

Vårt mål är bland annat att bidra till ökad kunskap, stödja kompetensutveckling, inspirera och väcka debatt.

FOTO: PRIVAT

Av våra besökare önskar vi initiativ till teman att skriva om och tips om verksamhet, händelser och projekt som vi kan uppmärksamma.

FOTO: RABBE SANDELIN

Lärorikt

sammanför, inspirerar och manar till debatt

Text Rabbe Sandelin

Inom kort lanserar SFV webbplatsen *Lärorikt*, en sammanförande plattform för alla som jobbar med lärande. Där finns bland annat artiklar om det som är aktuellt inom utbildningen, småbarnspedagogiken och den fria bildningen.

Lärorikt fungerar som en kanal för att nå ut till pedagoger, organisationer och andra aktörer som jobbar med eller är intresserade av lärande och pedagogik.

– Vårt mål är bland annat att bidra till ökad kunskap, stödja kompetensutveckling, inspirera och väcka debatt. Vi strävar efter att vara ett komplement till det redan existerande utbudet, och

inte göra samma sak som andra aktörer redan gör, säger **Malin Wikström**, webbproducent för *Lärorikt*, med tidigare mångårig erfarenhet av arbete inom media.

Bakom *Lärorikt* står ett redaktionsråd bestående av webbproducenten och de sex anställda vid SFV som jobbar med utbildning och fri bildning. Redaktionsrådet planerar innehållet, bevakar fältet och bidrar med idéer till innehållet som

långt bygger på artiklar, notiser och kolumner med koppling till ett visst huvudtema.

Organisationers värdegrund, ledarskap, livslångt lärande och styrkor är exempel på teman som *Lärorikt* djupdyker i. Merparten av de här temartiklarna publiceras på webbplatsen varannan vecka. Förutom innehåll med koppling till ett tema följer *Lärorikt* också med aktuella frågor på området.

– Målet är att genom en koncentration av innehåll kring aktuella huvudteman kunna erbjuda läsarna fördjupat kunnande och förståelse för fenomen, men också en möjlighet att hålla sig uppdaterade om det aktuella på bildningsfältet. Det innebär, förutom det lokala och nationella, också det nordiska och det globala, säger **Niklas Wahlström**, sektorsansvarig på SFV.

I SAMARBETE OCH I DIALOG MED ANDRA AKTÖRER. Meningen är att alla som jobbar inom bildningen ska hitta något som intresserar.

– Det ska finnas något för alla som jobbar med lärande och bildning, både

för lärare, småbarnspedagoger och dem som jobbar inom den fria bildningen. När alla hittar något som känns relevant och engagerande – och förhoppningsvis också inspirerande, då har vi lyckats med uppdraget att skapa relevant innehåll, säger **Malin Wikström**.

Lärorikt har som mål att vara sammanförande inte bara vad gäller information, men också vad gäller alla de organisationer och personer som jobbar inom området eller ute på fältet. En del av det som publiceras är därför skrivet av andra aktörer inom utbildning och bildning eller av personer ute på fältet.

– Av våra besökare önskar vi initiativ till teman att skriva om och tips om verk-

samhet, händelser och projekt som vi kan uppmärksamma. Vi hoppas också att vi kan få höra våra besökares röster i form av kommentarer och debattinlägg på webbplatsen. Vi vill att *Lärorikt* är den centrala samlingspunkten för information och debatt bland pedagogerna i Svenskfinland, säger **Wahlström**.

Webbplatsen finns på [Lärorikt.fi](https://larorikt.fi) och öppnar i mars. Namnet *Lärorikt* anspelar på rikedom i att veta och kunna och på glädjen i att lära och växa. ■

LÄRORIKT

Ansök nu till skolnätverket **BRAVO!**

Text Rabbe Sandelin ~ Foto Frida Lönnroos

Nu kan skolor ansöka om att komma med i det nya skolnätverket. Verksamheten startar hösten 2023 och gäller det första året lärare som undervisar i musik och bildkonst i år 1–6. Nätverket ska hjälpa skolorna i arbetet att skapa en skola där konstämnen både syns och hörs som en naturlig del av vardagen, över ämnesgränser och under hela läsåret.

BRAVO!s webbplats öppnade i samband med utbildningsbranschens stora evenemang Educa. På sajten kan intresserade bekanta sig med nätverkets pedagogiska principer, och hur nätverket med sin materialbank kommer att hjälpa lärarna med färdigt tematiskt material som kan utnyttjas i undervisningen. Dessutom arrangeras nätverks-träffar, verkstäder och inspirationsdagar.

– Forskningen har länge visat att konstämnen handlar om att utveckla

framtidens kompetenser, berättar nätverkets koodinator **Marina Lindholm**.

– När barn och unga erbjuds många olika konstnärliga uttrycksformer utvecklas kreativiteten, en av de mest centrala framtidskompetenserna. Genom kreativa processer lär man sig tänka i nya banor och innovationsförmågan väcks. När man får utmana sig själv och ge utlopp för skaparkraften i en trygg miljö, växer också självkänslan och tron på den egna förmågan.

Inbesparingar och betonande av de ”hårda” ämnena i skolan har ändå lett

till att gapet mellan läroplanen och det praktiska genomförandet vuxit.

– Den senaste undersökningen från 2019 visar till exempel att de finlands-svenska klasslärarna känner sig otillräckliga att undervisa musik. Undervisningen förverkligas alltså inte på det sätt som de nationella läroplansgrunderna förutsätter.

Enligt Marina Lindholm visar forskningen att det inte handlar så mycket om lärarnas utbildning, utan om deras personliga intresse för musik, och hur aktivt de tagit del av kurser och

” När barn och unga erbjuds många olika konstnärliga uttrycksformer utvecklas kreativiteten, en av de mest centrala framtidskompetenserna.

fortbildningar utanför skolan. Skolornas resurser, musiktraditioner och ämnets status innanför skolväggarna spelar också en stor roll.

– Det är här BRAVO! kommer in. För att verkligen svara på behoven, frågade SFV lärare på olika stadier vilka behov de hade gällande konstämnen och kultur. Lärarna önskade sig allt

från fortbildningar och färdiga undervisningspaket till dramapedagogik och kulturupplevelser, både i och utanför skolan.

Då BRAVO! startar i höst jobbar nätverket med bildkonst och musik, och verksamheten riktas till årskurserna 1–6. Årskurserna 7–9 och gymnasierna välkomnas med i ett senare skede. ■

Ansök till BRAVO! senast 31.3!
Du hittar all information och ansökningsblanketten på www.bravoskolor.fi

Om du har frågor kan du kontakta koordinatör **Marina Lindholm** på marina.lindholm@sfv.fi

2013 blev Gun Oker-Blom invald i Svenska folkskolans vänners styrelse, en tioårsperiod som nu tar slut. Hon kan inte ställa upp för omval eftersom hon har fyllt 70 år.

Hon slår ett slag för KONSTÄMNE NAS ROLL i skolan

Gun Oker-Blom har ägnat hela sitt yrkesliv åt utbildningsfrågor och kultur. De största förändringarna på utbildningsområdet har enligt henne skett de senaste åren i och med digitaliseringen. Nu borde konstämnenas status höjas, som en motvikt till den teknologiska utvecklingen.

Text Malin Wikström ~ Foto Karl Vilhjålmsson

När Gun Oker-Blom blickar tillbaka på sitt liv beskriver hon året som utbyteselev i USA läsåret 1969 och 1970 som otroligt avgörande. Hemmet fanns i Helsingfors, där hon som enda barnet vuxit upp i en familj där bildning var en självklar del.

– Mamma var ekonom och pappa ingenjör, men jag ville inte bli någondera. Jag var intresserad av det mesta och läste lång matematik och kemi, men jag upplevde mig starkt som humanist. Mitt favoritämne i skolan var historia.

Redan som barn medverkade hon i radio- och tv-program, bland annat i barn- och vuxenpjäser och med recitation. Via sitt utbytesår hade hon insett att världen är mycket större än Finland, och en tid drömde hon om att bli internationell journalist med världen som arbetsfält. Men Gun Oker-Blom kom att studera litteratur.

– Det var bäddat för en karriär som modersmållärare, men jag hade bestämt mig för att aldrig bli lärare. Ändå kom jag att jobba som modersmållärare i gymnasiet i sju år. Det var oerhört viktiga år, som lärare lär man sig så mycket av eleverna.

”

Som lärare lär man sig så mycket av eleverna.

Den egna skolgången i Zilliacuska skolan, ”Zillen”, med dess progressiva pedagogik, kom att påverka henne på flera plan, främst i synen på pedagogik.

– Där fanns ett förtoendefullt förhållande mellan elever och lärare, och vi arbetade mycket självständigt. Vi skapade våra egna läromedel, och det fanns

en tro på berättandet och på att använda flera olika kunskapskällor. Vi lärde oss också att ta egna initiativ.

Intresset för omvärlden tog Gun Oker-Blom till det som skulle bli hennes andra hemstad, Köpenhamn, i två repriser. Största delen av karriären, i sjutton år, jobbade Gun Oker-Blom på Utbildningsstyrelsen. Hon började också doktorera, men de studierna blev på hälft.

– Rapporten om den svenska utbildningen i Finland blev min ”doktorsavhandling” istället.

Efter att ha blivit pensionerad från posten som direktör för den svenska enheten vid Utbildningsstyrelsen fick Gun Oker-Blom i uppdrag av undervisnings- och kulturministeriet att utreda den finlandssvenska utbildningen. Det resulterade i rapporten *Den svenskspråkiga utbildningen i Finland: särdrag, utmaningar, utvecklingsbehov och förslag till åtgärder*, 2021.

Den största förändringen som Gun →

Eleverna är så mycket på sina telefoner, det betyder att skolan kanske måste vara en motvikt. Skolans roll blir då att lära eleverna att lära sig och att koncentrera sig, säger Gun Oker-Blom.

” För att kunna tänka kreativt och kunna se samband mellan olika fenomen och hitta lösningar, ska hjärnan tränas i det.

jättemycket, vi lånade mest böcker i Norden på biblioteket, men nu kom det i början av året en nyhet om att biblioteksutlåningen har rasat i Finland.

När det gäller framtidsfrågorna för utbildningen ser Gun Oker-Blom att det finns flera stora frågor.

– Vi har faktiskt jättestora utmaningar. För det första borde man gå tillbaka till grunden och fundera på vad som stärker lärandet på riktigt. När elever känner sig självständiga ska de få stöd att ta initiativ för att utforska och utveckla lösningar på sina problem.

En annan sak är att det tydligt står i läroplanen att gemenskap är viktigt.

– Men jag tror inte att man alltid ens har hunnit diskutera vad det innebär för

lärandet, och att man behöver utveckla nya pedagogiska modeller för kollegialt lärande som stöder eleverna i den tid vi nu är inne i.

Det allra viktigaste som borde stärkas och utvecklas i Finland är konstämnen, säger Gun Oker-Blom.

– De borde stärkas enormt mycket, speciellt drama, som är en mångsidig konstform, men också de andra konstämnen. Jag tror att det kan vara en motvikt till den teknologiska utvecklingen. Det är så otroligt viktigt att utveckla den humana och mänskliga sidan i alla människor genom konsten.

När det nu ska skrivas en ny läroplan borde man gå tillbaka till grunderna, anser Oker-Blom, men också utöka

konstämnenas och kreativitetens roll. De humanistiska ämnenas viktiga roll borde också betonas på ett nytt sätt.

– All forskning om vilka kompetenser som behövs nu och i framtiden talar mycket om det här med kreativitet och problemlösning, att det faktiskt kommer från dig själv. För att kunna tänka kreativt och kunna se samband mellan olika fenomen och hitta lösningar, ska hjärnan tränas i det.

Gun Oker-Blom påpekar att man nu, enligt hjärnforskare, behöver få mer träning i att lyssna och läsa i skolan.

– Finländarnas förmåga till koncentration har minskat dramatiskt, enligt professor **Minna Huotilainen**.

Utöver det här behövs baskunskap.

– Den behövs för att kunna orientera sig i världen. Du kan inte bara googla dig fram utan du måste ha en värdegrund – en syn på världen och människan som du kommer ut ur skolan med. ■

” Det har varit viktigt för Finland att alla fick samma möjligheter att få den nioåriga grundutbildningen.

Oker-Blom har sett på utbildningsområdet har skett under de senaste åren.

– Det är digitaliseringen. Det kräver oerhört mycket av nuets och framtidens pedagogik att jobba för att barn och unga ska lära sig att lära. Forskning visar bland annat att hjärnan inte klarar av att multitaska.

En annan stor förändring som har skett sedan hon själv gick i skolan är att grundskolan infördes.

– Det har varit viktigt för Finland att alla fick samma möjligheter att få den nioåriga grundutbildningen. Den har gett oss goda resultat i de internationella utvärderingarna.

De första Pisa-resultaten kom 2000, och Gun Oker-Blom säger att man i Finland nästan blev tagen på säng av att Finland klarade sig så bra.

– Det finns forskare i Norden som säger att Sverige och Finland antagligen var på samma nivå på sjuttio- och åttioalet när det gäller utbildningen. På nittioalet gick vi olika vägar. Finland höll kvar studentexamen, vitsordsgivning och ämneslärarutbildning – mer traditioner. Det har varit en styrka för Finland.

Det finländska samhället var också mer homogent på nittioalet, men nu har det blivit mycket mer heterogent, påpekar Oker-Blom. Inom utbildningen

krävs nu en ökad interkulturell kompetens på alla nivåer. Mobiliteten – invandringen – och globaliseringen och digitaliseringen påverkar allt och alla i samhället.

– Allt det som påverkar familjeförhållanden och vardagslivet i stort – hur mycket man har tid att sitta och läsa och diskutera med barnen till exempel. Nu syns det i våra Pisa-resultat också.

Gun Oker-Blom säger att hon hoppas att det forskas i hur hela vår läskultur har förändrats.

– År 2020 analyserade vi tillsammans med en finsk kollega varför Finland var så bra på läsning. Finländarna läste

Gun Oker-Blom

Bosatt i: Helsingfors.

Utbildning: Fil. mag. i nordiska språk och litteratur, Master of Arts i lingvistik (USA), examen i pedagogik för ämneslärare, doktorandstudier.

Karriär (i korthet): Timlärare och t.f. lektor vid Helsingfors universitet, gymnasie-lärare i modersmål och litteratur, undervisningsråd vid Utbildningsstyrelsen, och i tjänstemannautbyte på undervisningsministeriet i Danmark, direktör för Nordens institut i Finland och Kulturkontakt Nord, direktör vid Utbildningsstyrelsen, utredare för undervisnings- och kulturministeriet med uppdraget att skriva en rapport om den svenskspråkiga utbildningen i Finland.

Inspirationskällor under min yrkeskarriär: Människomöten, kulturmöten, konst i olika former och några viktiga förebilder bland mina lärare och mentorer.

Gör på fritiden: Läser fakta och skönlitteratur, lär mig nya språk, promenerar, reser, deltar i kulturevenemang och träffar vänner.

Läser just nu: *Lyser och lågar* av Ulla-Lena Lundberg och *Personlighet og magt* av Ian Kershaw.

Ny forskning

ska sporra blivande lärare att inte hoppa av

Text Camilla Lindberg

– En oroväckande andel av lärarstudenterna avbryter sina studier. Eller så lämnar de yrket när de är nyutexaminerade, allt enligt forskningen. Det säger universitetslektorn Kirsi Wallinheimo från Helsingfors universitet. Nu ska en forskargrupp motverka trenden genom ett projekt som stöds av SFV.

Forskaren Kirsi Wallinheimo tror inte att det finns en viss människotyp som är mer lämpad än andra att vara pedagoger. FOTO: DANI RÖNNQVIST

Vi antar inte en flock studerande, utan en mångfald av olika individer med varierande behov. Vi hoppas att den här forskningen ska förbättra vår förmåga att ge individanpassat stöd till dem, säger forskaren Kirsi Wallinheimo.

Hon är involverad i ett aktuellt forskningsprojekt vid Helsingfors universitet som ska sporra klasslärare, speciallärare och småbarnspedagoger till att genomföra sina studier och stanna kvar i branschen. Det utförs i samarbete med Åbo Akademi lärarutbildning.

– Hittills finns det ingen utvärdering eller forskning som longitudinellt följt upp de studerande som antagits

till den finlandssvenska lärarutbildningen genom den nya nationella urvalsprocessen som kallas VAKAVA, säger Kirsi Wallinheimo.

FINNS INGEN SPECIELL LÄRARTYP. Universitetslektorn slår raskt håll på myten om att det skulle finnas en speciell människotyp som är mera lämpad än andra att vara lärare, och att orsaken till att studerande avbryter sina studier skulle vara att universiteten missat i urvalsproven.

Kirsi Wallinheimo säger att det handlar om att få växa till en lärare och pedagog under själva studietiden.

– I den processen behöver man få bästa möjliga stöd. Studerande kommer

in till lärarutbildningen av varierande orsaker. För en del är läraryrket ett självklart val medan andra är osäkra på vad de vill göra efter gymnasiet. Båda har potential att bli väldigt bra lärare.

BÄTTRE VERKTYG INFÖR ARBETSLIVET.

Det aktuella projektet är en longitudinell undersökning och samtidigt en del av en nationell större utredning (KASVU). Via omfattande enkäter som kräver mycket reflektion undersöker man samma person i olika skeden av livet.

– Den första undersökningen görs när personen inleder sina studier, följande i mitten och i slutskedet av studierna, och sedan sista gången när man varit ute i yrkeslivet några år. Vi vill få syn på hela bilden, säger Kirsi Wallinheimo.

På det här sättet hoppas man också få syn på sambandet mellan urvalskriterierna och studieframgången.

Vi vill också bli bättre på att ge kompetenser och verktyg för de olika situationer man kan tänkas råka ut för i arbetslivet.

FOTO: FRIDA LÖNNROOS

Hur förändras motivationen och välbefinnandet efterhand som studierna framskrider?

– Vi vill också bli bättre på att ge kompetenser och verktyg för de olika situationer man kan tänkas råka ut för i arbetslivet. Det här är vad en utbildning alltid är till för, även om man förstås inte kan förutse allt, säger Kirsi Wallinheimo.

Hon lyfter också fram betydelsen av livslångt lärande.

– Läraryrket är mångfacetterat. Samhället förändras, och som lärare blir man aldrig färdig.

BÄTTRE METODER I URVALSPROCESSEN.

En annan målsättning med projektet är att universiteten tillsammans ska kunna utveckla bättre urvalsprov med forskningsbaserad kunskap som grund. Det här gäller speciellt intervjun som följer efter den första gallringen i urvalsprovet.

– Där är det viktigt att få fram studerandes engagemang för att studera och

deras förmåga att tillgodogöra sig själva utbildningen och det kunnande som yrket kräver. Motivationen är faktiskt jätteviktig i sammanhanget, säger Kirsi Wallinheimo.

Men projektets allra viktigaste målsättning är kanske ändå att ta fram en uppsättning ”bästa praxis” som universiteten kan använda i vardagen.

– De kan handla om utvecklandet av mentor- och tutorverksamheten, eller att ta fram modeller för olika stöddokument som kan användas när man ska reflektera tillsammans med de blivande pedagogerna.

I forskningsgruppen för projektet Utvecklingen av lärarstuderandes motivation och välbefinnande i relation till lärarprofessionen ingår Kirsi Wallinheimo, forskare och universitetslektor vid Helsingfors universitet, Anna Widlund, forskare och universitetslektor vid Åbo Akademi, Anu Laine, forskare och vice dekan vid Helsingfors universitet, Päivi Virtanen, forskare och universitetslektor vid Helsingfors universitet. ■

Med hjälp av Vännerna

Utvecklingen av lärarstuderandes motivation och välbefinnande i relation till lärarprofessionen

SFV:s mål: Utvecklade exekutiva färdigheter bland barn, elever, studerande och lärare som stöder välmående såsom resiliens, självstyrning och självförmåga samt studieteknik.

Beviljat ändamål: Utredda variationen i lärarstuderandes välbefinnande och motivation över tid, för att kunna identifiera studerande med varierande behov av stöd och anpassa stödåtgärderna därefter.

Bidragsmottagare: Helsingfors universitet

Beviljat belopp: 30 000 euro

Tidsperiod: 4.2023–12.2023

Förväntat resultat: Ökat kunnande bland lärarstuderande om vilka exekutiva färdigheter som krävs i lärarjobbet samt stödmodeller för att utveckla dessa färdigheter. Även utveckling av bättre metoder i urvalsprocessen till lärarutbildningen.

I Nycirkusföreställningen *48 tusen möjligheter* får deltagarna utforska sina egna drömmar.

Cirkuskonsten är den röda tråden i föreställningen *48 tusen möjligheter*, som framförs av elever från Wava-institutet i Jakobstad.

Stora känslor när unga tar sig an drömmar

Text & Foto *Sonja Finholm*

48 tusen möjligheter och minst lika många drömmar. Men vad är det som hindrar oss från att lyckas? Det har ungdomarna i Wava-institutet i Jakobstad funderat på under ett års tid. Resultatet är en nycirkusföreställning med många känslor på scenen.

Scenen i Schaumansalen i Jakobstad är kolsvart. Det enda som lyser upp är lite rök och det stora vita drömparaplyet. Under det kan allt hända, både på gott och ont.

– Det är ganska tunga saker vi behandlar, innehållet i storyn är mycket allvarligare än jag trodde från början.

Det säger 14-åriga **Elsa Djupsjöbacka**. Hon är en av de cirka 30 ungdomar som ingår i ensemblen som under februari

visar nycirkusföreställningen *48 tusen möjligheter*. Ungdomarna har funderat på sin egen framtid, men också på de stora existentiella frågorna. Temat är drömmar, men även de begränsningar som finns i en småstad – jantelagen och våra egna antagonister som hindrar oss från att förverkliga våra drömmar.

– Det kan vara allt från kroppsform, hudfärg eller osäkerhet till vilket språk du talar eller vilken klass dina föräldrar tillhör, förklarar 14-åriga **Elli Riitijoki**.

Både hon, Elsa och de andra tjejerna som berättar om föreställningen är elever i Wava-institutet. Det tvärkonstnärliga projektet startade våren 2022 med workshoppar i musik, dans, teater, bildkonst och ordkonst. Manus till berättelsen finns i form av en dikt som ungdomarna skapat tillsammans med författaren **Ellen Strömberg**. En annan viktig del är en monolog skriven av 16-åriga **Alva Tjärü** som placerar de ungas egenskaper i olika kategorier,

inspirerade av de olika nivåerna i Dantes helvete. Platsen är en småstad som visar upp sina mörkaste sidor.

48 tusen möjligheter är ingen vanlig teaterföreställning med roller och repliker, utan allt vävs ihop till en enda stor berättelse. ”Jag vill hitta någon att älska. Jag vill se världen. Jag vill bli rik. Jag vill vara omtyckt.” Replikerna innehåller många känslor och tillsammans med den svarta scenografin skapas en dramatisk inramning. ”Tro inte att du är någon!”

Den röda tråden rent fysiskt är cirkuskonsten. Med hjälp av två professionella cirkusartister har deltagarna bland annat fått lära sig att jonglera och bygga pyramider. Det är också cirkuskonsterna som varit mest utmanande.

– Jag har lärt mig mycket nytt, och märkt att man kan mycket mer än man tror. Bara man vågar, säger Elsa Djupsjöbacka.

Genom att jobba med föreställningen har hon också låtit sina egna drömmar

Ida-Maria Rak är projektledare och Julia Hellén är producent för föreställningen *48 tusen möjligheter*.

växa. Elsas första egna låt *Water* ligger redan ute på Spotify, och hon vill vidare. Producera mera musik, stå på scenen och förhoppningsvis kunna livnära sig som artist. Flera av de andra flickorna delar hennes drömmar om musik och skådespeleri och ett liv i rampljuset. Men det finns också de som drömmer om det rakt motsatta:

– Jag vill också ut i världen och jobba med musik, men en dag vill jag flytta tillbaka hit och ha en egen familj. Vår släkt är ganska liten och för mig känns det viktigt att den lever vidare, säger 14-åriga **Ellen Dahlin**.

Under projektet har ungdomarna också intervjuat äldre släktingar och bett dem berätta om sina drömmar. Elsa Djupsjöbacka säger att det var ganska sorgligt att läsa berättelserna.

– Det enda de drömmer om är fred och att barnbarnen ska ha det bra. Jag tänker att vi unga har så mycket större drömmar, så mycket mer vi vill hinna göra innan vi dör.

Alla har röda och blåa trianglar målade i ansiktet. Projektledaren **Ida-Maria Rak** förklarar att färgerna symboliserar de två motpolerna i föreställningen – det ljusblåa är våra drömmar och möjligheter medan det röda symboliserar allt det som hindrar oss.

Ellen Dahlin, Alma Ellfolk, Elli Riitijoki, Lea Vestersund och Elsa Djupsjöbacka är elever i Wava-institutet i Jakobstad och en del av ensemblen i föreställningen *48 tusen möjligheter*.

Utmaningen för Ida-Maria Rak och producenten **Julia Hellén** har varit att hålla ihop ett så pass stort projekt. Förutom de 14 ungdomarna på scenen ingår även elever från stadens specialklasser, plus en dansgrupp, en scenografgrupp och ett band från Wava-institutet.

– Det har varit en lång process även tidsmässigt, och det känns bra att vi kommit så här långt. Målsättningen att

låta de ungas röst bli hörd kommer att uppfyllas, och jag hoppas att publiken också ska känna allt som rör sig på scenen, både på riktigt och i drömmarnas värld, säger Julia Hellén.

I omklädningsrummet bakom scenen trängs eleverna framför spegeln. Frisyrer ska rättas till och premiärnerverna börjar så småningom krypa fram. Senare på eftermiddagen ska de för första gången

repetera hela föreställningen på en gång. De får instruktioner om att vara barfota, och plötsligt talar alla i munnen på varandra.

– Ingen sa att vi ska vara barfota i dag! Jag vill inte visa mina fötter...

Ida-Maria Rak lugnar ner dem, och snart har alla på sig sina vita scenkläder. Och strumporna ligger i en hög nedanför scenen. Det handlar om att våga vara sig själv. ■

48 tusen möjligheter

Vad: En nycirkusföreställning med temat möjligheter och drömmar i en småstad. Titeln syftar på Jakobstads 48 000 invånare.

Vem: Artisterna består av både svensk- och finskspråkiga elever i åldern 12–16 från Wava-institutet, samt från specialklasserna i Kyrkostrand och Länsinummi skolor. Plus de två professionella cirkusartisterna **Hanna Laiho** och **Damián Santibáñez**.

Hur: Projektet inleddes våren 2022 med tvärkonstnärliga workshoppar i ordkonst, teater, musik, dans, cirkuskonst och bildkonst – med sikte på en föreställning i Schaumansalen.

Målsättning: Att ge barn och unga en möjlighet att uttrycka sig och få sina röster hörda, att via konsten kunna processa existentiella frågor och utforska sina egna gränser och drömmar.

Föreställningar: 22, 23, 24 och 25 februari.

Wava-institutet

- Ordnar grundläggande konstundervisning i musik, bildkonst, dans och teater för barn, unga och vuxna. Erbjuder även ordkonst och musiklekis för småbarn.

- Finns i Campus Allegro i Jakobstad, men betjänar även grannkommunerna Pedersöre, Larsmo och Nykarleby.

- Varje vecka deltar över 800 elever i verksamheten, under ledning av cirka 40 lärare.

- Verksamheten är flerspråkig.

- Wava-institutet har sin grund i Jakobstadsnejdens musikinstitut som ända sedan 1970-talet har erbjudit grundutbildning i musik.

Källa: Wava-institutet

Med hjälp av Vännerna

48 tusen möjligheter

SFV:s mål: Kulturupplevelser för barn och unga med koppling till lärandeprocesser.

Beviljat ändamål: Filmpedagogisk webbtjänst för svenskspråkiga elever.

Bidragmottagare: Wava-institutet

Beviljat belopp: 5 000 euro

Tidsperiod: 12.2022–3.2023

Förväntat resultat: En minnesvärd kulturupplevelse som stärker de ungas framtida kulturintresse.

Pereras parametrar

Ja, så kallar *HBL*:s kulturchef Ylva Perera det som enligt henne behövs för att höja kulturkritikens nivå i vårt trånga Svenskfinland, i en kommentar (*HBL* 29.1.2023) till den fäniga debatten om de finlandssvenska nepobebisarna.

Låt mig strax återkomma till hennes parametrar, men först några ord om nepodebatten. I centrum den unge Rafael Donner och hans hustru, tv-serien om deras husrenovering samt Svenska Yles kulturpodd *Sällskapet*, som i ett avsnitt utmålade parets då ännu ofödda barn som en nepobebi. Ett nu så populärt skällsord för personer som på grund av sin bakgrund har oförtjänta privilegier (fenomenet i sig är ju gammalt, likaså kritiken av finlandssvensk nepotism). Donner blev kränkt, varpå Yle:s ledning retirerade och klippte i podden – vilket i sin tur upprörde vänner av konstens och yttrandets frihet.

Eftersom jag av princip hör till de sistnämnda anser också jag (liksom Ylva Perera) att Yles undfallenhet var genant, och att den som likt Donner bjuder så öppet på sig själv får lov att ta också smällarna, även då det handlar om slappt och osmakligt raljerande som i *Sällskapet*. Rafael Donner må ha fått ett oförtjänt högt startnummer från födseln, men hans eventuella rikedom (jag betvivlar) har ingenting med det att göra. Tvärtom är det hans hudlöshet framför kameran som är den stora behållningen; att bjuda på sitt tafatta renoverande så öppet och ärligt, jämfört med det barnsliga och självsäkra flabbet i all världens poddar.

Men fänig, som sagt, hela nepodebatten. Avsevärt viktigare vore att diskutera förutsättningarna för en vass kulturkritik, som Perera gör i sin krönika. Något hon sammanfattar i begreppen resurser, tillit och kärlek. Det förstnämnda lika självklart som det är fundamentalt att det finns tillräckligt många med tillräcklig kunskap som ges tillräckligt med utrymme för sin kritik, också om den svider.

De två andra parametrarna är vagare i kanterna, men nog så viktiga. Med tillit menar Perera att det måste finnas en viss grundläggande tillit mellan kritiker och publik, och mellan kritiker och uppdragsgivare – annars saknar kritikern det mod som behövs. Och kärleken? Något enligt Perera centralt, som innebär att kritiken framförs av kärlek till människan och konsten. Hon medger att det låter flummigt, men där finns onekligen en poäng; det måste finnas en form av kontrakt mellan parterna i samtalet, och i vid mening mellan oss alla. Det är ju det som i sista hand gör samhällslivet möjligt; att vi i grunden vill livet och varandra väl.

För att återknyta till debatten om den Donnerska nepobebisen kan vi säga att hela Svenskfinland utmärks av tillit i kvadrat – på gott och ont. Eller som en av insändarskribenterna i *HBL* uttryckte det: vi är alla nepobebisar. Ett påstående som givetvis fick många att se rött, men jag föredrar att tolka det positivt. Våra täta nätverk och inbördes beroenden skapar ibland olidligt trånga rum, det är sant, men vi har också blivit ganska skickliga på att hantera dem, och tilliten ger oss en trygghet som bevisligen är ett gott kapital i livet. Och då menar jag inte pengar utan egenskaper och förmågor vi ska förstå att utnyttja på ett positivt sätt – till exempel för att våga både ge och ta emot kritik, också då den svider. Den man älskar agar man, heter det visst.

Thomas Rosenberg

ÄR SKRIFTSTÄLLARE OCH PUBLICIST, MED FRÅGOR GÄLLANDE FINLANDSSVENSKHET OCH KULTUR SOM SPECIALITET.

Hela Svenskfinland utmärks av tillit i kvadrat – på gott och ont.

SFV Start!

kan bli starten på något stort

Text Filip von Koskull ~ Foto och video Mikko Käkelä

Investerar du i ett barn blir avkastningen ett tryggt barn, vilket resulterar i en stabil vuxen. Stabila vuxna resulterar i stabila samhällen vilket gagnar alla i samhället. Bland annat den här tesen drevs då innovationstävlingen SFV Start! gick in i sin accelerationsfas där lösningar för att minska ensamhet och utanförskap bland barn och unga vaskas fram.

De tolv lagen som kommit vidare i tävlingen SFV Start! samlades i slutet av januari för att för varandra och tävlingsarrangörer presentera sina idéer för hur vi tillsammans ska kunna minska på ensamhet och utanförskap i samhället. En av samlingens huvudidéer var att låta olika perspektiv på problematiken mötas och till och med krocka med varandra, för att nya innovationer ska kunna uppstå.

HUR SKALA UPP? En av talarna på SFV Start!-samlingen var Maria Ahlström-Bondestam. Hon är engagerad i bland annat Unicef och förkämpe för barns rättigheter både lokalt och globalt.

– Om du brinner för något, om du anser det viktigt – då har du ett ansvar för att göra något åt saken, sade hon.

Ahlström-Bondestam talade förutom om det personliga ansvaret för att skrida till handling, om hur det kan gå till då man skalar upp verksamhet, övertygar finansärer och beslutsfattare om att det är lönsamt att satsa på barn och unga.

– Det är effekt vi ska eftersträva. Det vi gör ska göra skillnad, sade hon.

TÄVLINGEN FORTSÄTTER. Innovations-tävlingen SFV Start! ordnas av Svenska folkskolans vänner och Folkhälsan. Tävligen rullar nu vidare och tävlingsbidragen finslipar under våren. Den 16 mars är det semifinal och då väljs sex

lag ut till finalen, som är i maj 2023. Läs om alla lag och följ med tävlingens fortsättning på adressen start.sfv.fi

”

Om du brinner för något, om du anser det viktigt – då har du ett ansvar för att göra något åt saken.

Maria Ahlström-Bondestam

1. Niklas Wahlström från SFV och Eva-Maria Nystén från Folkhälsan sammanfattar det första mötet för alla tävlingsslagen i årets version av innovationstävlingen SFV Start!
2. Petteri Lillberg från Demos Helsinki koordinerar innovationstävlingens praktiska detaljer. 3. Katarina Alanko är medlem i laget Back 2 School Finland. 4. Milla Lynch och Thea Liljestrand tävlar tillsammans i laget iHeart Finland. 5. Cecilia Huhtala från Finlands svenska skolungdomsförbund är med i tävlingens jury. 6. Maria Ahlström-Bondestam talade om det personliga ansvaret att skrida till handling.

Mentorprogrammet

Näktergalen

vill öka barns självförtroende och intresse för högskolestudier

Text & Foto Sebastian Dahlström

Barn som saknar förebilder inom högskolevärlden kan gynnas av en mentor som studerar på universitet. Mentorprogrammet Näktergalen sammanför svensktalande barn i åldern 8–12 år med studerande vid Helsingfors universitet. Målet är att väcka lusten för utbildning och höja barnens självförtroende.

Kan någon gissa vad jag har studerat? Prorektor **Tom Böhling** vid Helsingfors universitet riktar frågan till sin unga publik. Vi befinner oss i Kaisabiblioteket på campusområdet i centrala Helsingfors. I salen har barnen som deltar i mentorprogrammet bänkat sig tillsammans med sina respektive mentorer.

9-åriga **Salima Ali** är på plats, tillsammans med sin mentor **Martina Genberg**. Barnen funderar, men ingen lyckas gissa vad prorektor Böhling har utbildat sig till.

– Jag har studerat till läkare, svarar han på sin egen fråga.

Böhling berättar om hur roligt det är att studera på en högskola, och frågar om

barnen redan vet vad de vill jobba med när de blir vuxna.

Salima Ali ler. Hon vill också bli läkare.

PÅ BARNENS VILLKOR. Näktergalen är ett internationellt program som startade i Malmö år 1997. Sedan dess har 22 universitet i åtta länder anslutit sig, och Helsingfors universitet är med sedan hösten 2022. Än så länge är det frågan om ett pilotprojekt.

– Vi har både kort- och långsiktiga målsättningar. Tanken är att barnen genom träffarna med sina mentorer kan förbättra sitt självförtroende, och samtidigt få en förebild inom högskolevärlden.

Det säger projektledare **Richard Backman**. Han minns med värme sin egen tid som Näktergalen-mentor när han

studerade i Malmö. Backman säger att forskning pekar på risker för segregation i Helsingfors, och som ett led i att motverka detta föddes idén om att införa mentorprogrammet också här.

Barnet och mentorn träffas en gång i veckan på tu man hand. Det kan exempelvis handla om att gå på bio, spela eller baka tillsammans. Träffarna utgår från barnets önskemål, men tanken är att nyttan med mentorskapet ska vara ömsesidig.

High five! En av målsättningarna med mentorprogrammet Näktergalen är att höja barnens självförtroende. Salima Ali och mentor Martina Genberg har blivit goda vänner.

– Mentorn får en inblick i barnets vardag och en möjlighet att öva sig på att vara en vuxen förebild för ett barn, säger Backman.

DIGITAL SKATTJAKT PÅ CAMPUS. Salima Ali och mentor **Martina Genberg** har träffats ofta under hösten och blivit goda vänner.

– Vi har chattat jättemycket, och så har vi varit och simmat. Det har varit roligt, säger Salima Ali.

– Och så har vi testat VR-glasögon på Ode-biblioteket, fyller Martina Genberg i. Men träffen i kväll skiljer sig från de vanliga eftersom alla par i mentorprogrammet är på plats i Kaisabiblioteket. Hela gruppen får delta i en digital skattjakt. Det gäller att orientera sig runt på campusområdet och svara på frågor som dyker upp i telefonen när man hittat fram till rätt ställe. Under skattjakten får barnen samtidigt se hur det ser ut på universitetet.

Näktergalens projektledare Richard Backman har själv varit Näktergalen-mentor i Malmö 2018–2019. I bakgrunden ser vi Belinda Andersson som är sakkunnig vid Svenska ärenden vid Helsingfors universitet.

Ylva Hellgren-Tibaldi arbetar som flerspråkig handledare för grundskola och andra stadiet vid Helsingfors stad. Genom sina goda kontakter till skolorna har hon hjälpt med att hitta skolelever som kunde gynnas av mentorprogrammet. Till höger ser vi Helsingfors universitets prorektor Tom Böhling.

ATT UPPTÄCKA STADEN OCH LIVET TILLSAMMANS. Martina Genberg studerar till klasslärare. Hon säger att mentorskapet har varit betydelsefullt på ett personligt plan men också gynnat hennes studier. Senare under våren vill Martina diskutera akademiska studier med Salima, men än så länge har träffarna gått ut på att bygga tillit och gemenskap.

– Att vara klasslärare handlar om att skapa band med eleverna. Salima och jag har haft mycket roligt tillsammans, och det har varit givande att få en inblick i hennes liv, säger Genberg.

Möjligheten att få uppleva världen ut ett barns perspektiv var det som gjorde att Martina Genberg sökte sig till mentorprogrammet.

– Som lärare är man den som lär ut. Men när vi träffats med Salima har vi i stället utgått från hennes perspektiv

Näktergalens projektledare Richard Backman har själv varit Näktergalen-mentor i Malmö under åren 2018–2019.

Tanken är att barnen genom träffarna med sina mentorer kan förbättra sitt självförtroende, och samtidigt få en förebild inom högskolevärlden.

och jag har fått lära mig hur hon ser på världen och Helsingfors.

Salima Ali som går på tredje klassen i Hoplaxskolan är nyinflyttad i staden. Tidigare bodde hon i Sverige, men under hösten har hon fått upptäcka Helsingfors tillsammans med sin mentor.

– Jag gillar Helsingfors! Jag har fått nya vänner här.

Favoritämnena i skolan är träslöjd och gymnastik. I framtiden vill Salima bli läkare. Det skulle innebära universitetsstudier. Kanske här på Helsingfors universitet.

– Det skulle kännas bra, här är så tyst, säger Salima och blickar ut över biblioteket där tiotals studerande tillbringar kvällen med näsan i tentlitteraturen.

NÄKTERGALEN HOPPAS PÅ FLERA ÅR. Både bland mentorerna och barnen har intresset för Näktergalen varit stort.

Alla som ville vara med fick inte plats. Under pilotprojektet var man tvungen att begränsa antalet deltagare till 17 par.

För att hitta barn som kunde gynnas av en mentor har universitetet samarbetat med Helsingfors stad. Ylva Hellgren-Tibaldi som arbetar som flerspråkig handledare för grundskolorna och andra stadiet har från stadens sida jobbat med projektet.

– Förra veckan bad jag barnen ge feedback. Det som de särskilt lyfte fram är att de tack vare Näktergalen inte längre är lika rädda för nya situationer eller nya människor. Tilliten till den egna förmågan har ökat redan under den relativt korta tid som projektet pågått, säger Hellgren-Tibaldi.

Pilotprojektet har finansierats med bidrag från Svenska folkskolans vänner och Svenska kulturfonden.

– Den största enskilda kostnaden är projektledarens lön, vilken möjliggör att vi kan koordinera projektet och ge det den tid som behövs. Mentorerna och de flerspråkiga handledarna får ett arvode, och så finns en budget för mentorparens aktiviteter, säger Richard Backman.

För tillfället ansöker man om pengar för att projektet kunde fortsätta även nästa år. Svenska folkskolans vänner, Svenska kulturfonden samt Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne är de tilltänkta finansiärerna.

– Så fort vi får besked från stiftelserna vet vi om vi kan fortsätta ett år till på svenska. Vår vision för framtiden är att utöka antalet mentorpar och göra projektet till ett kontinuerligt program på både svenska och finska, säger projektledare Richard Backman. ■

Med hjälp av Vännerna

Mentorprogrammet Näktergalen vid Helsingfors universitet

SFV:s mål: Utvecklade exekutiva färdigheter bland barn, elever, studerande och lärare som stöder välmående såsom resiliens, självstyrning och självförmåga samt studieteknik.

Beviljat ändamål: Ett mentorprogram där studerande vid Helsingfors universitet fungerar som förebild för barn i åldern 8–12 vars egna föräldrar saknar högskoleutbildning.

Bidragsmottagare: Helsingfors universitet

Beviljat belopp: 28 000 euro

Tidsperiod: 04.2023–30.06.2024

Förväntat resultat: Höjd motivation för skolgång och stärkt självförtroende bland elever från socialt svagare grupper. På sikt högre benägenhet att ta högskoleexamen.

Konsten att ställa de rätta frågorna

Text *Sonja Finholm*

Utbildningen i effektmätning som SFV:s studiecentral ordnade 2022 gav resultat. Deltagarna har fått konkreta verktyg och kunskap om hur man mäter effekten av sin verksamhet. För den som vill lära sig mera kommer nu en uppföljning i form av en föreläsning om hur man ställer de rätta frågorna och hur man analyserar svaren.

Under 2022 fick 24 kursdeltagare lära sig att mäta effekten av sin organisations verksamhet. Nu ska fler få möjlighet att få ta del av kunskapen i form av en föreläsning om hur man ställer de rätta frågorna, hur man samlar in data och hur man analyserar svaren. Föreläsare är akademiforskare **Marina Lindell** från Åbo Akademi, som också var engagerad i själva utbildningen, tillsammans med **Lia Markelin** från tanke- medjan Magma.

– Mätning är en viktig del i processen att synliggöra sina resultat och effekterna av verksamheten. Vi kommer att fokusera på processen att samla in, analysera och tolka data. Vi delar också med oss av konkreta tips och våra erfarenheter kring att göra opinionsundersökningar, säger Marina Lindell.

För att få ett bra resultat gäller det nämligen att veta hur man frågar. Men inte bara att fråga rätt saker, utan också att man frågar på rätt sätt och vid rätt tillfälle.

– Under utbildningen i fjol samlade vi på oss en hel del standardiserade mätare och vi är också med i ett projekt där man tar fram nya mätinstrument för att se på värderingar kring hållbarhet och delaktighet. De här mätarna vill vi dela med

oss av, och målsättningen är också att samla allt material i en digital verktygsback, säger **Anna-Karin Öhman**, sektorsansvarig för fri bildning inom SFV och rektor för SFV:s studiecentral.

Feedbacken från kursdeltagarna som deltog i utbildningen i effektmätning är positiv. Det man uppskattar är att utbildningen hade verklighetsanknytning och att man under processen fick jobba med att utveckla effektmätningen i sin egen organisation.

– Ofta ser man att deltagare tenderar att falla bort under kursens gång, men här har vi haft ett flitigt gäng som jobbat bra under hela utbildningen, säger Anna-Karin Öhman.

Maria Lingonblad, sakkunnig inom skola på Folkhälsan, är en av de som gick utbildningen:

– Jag och min kollega har redan haft nytta av insikterna och tipsen vi fick, framför allt i verksamhetsplaneringen, i olika utvärderingar och i ansökningar. Jag tycker också att kursen bidrog med inspiration. Dels tack vare innehållet, men också genom att få ta del av hur andra, i andra organisationer, tänker och jobbar.

Syftet med den uppföljande föreläsningen är att ge deltagarna konkreta tips som de kan ha nytta av i sitt arbete.

– Vissa kanske tycker att det bara är extra jobb att mäta resultat, eller att den egna verksamheten inte kan mätas, men med rätta verktyg kan man åstadkomma goda resultat även med små medel, säger Anna-Karin Öhman. ■

Mät rätt – visa er effekt

- **Vad:** Föreläsning som ordnas av SFV:s studiecentral.
- **Föreläsare:** Marina Lindell, Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi, och Lia Markelin, tanke- medjan Magma.
- **När:** Den 8 mars 2023 i SFV-huset G18 i Helsingfors.
- **För vem:** Alla som vill lära sig mer om hur man mäter effekten av det arbete som görs.

Anmäl dig på www.sfv.fi/evenemang

Marina Lindell. FOTO: SONJA FINHOLM

Anna-Karin Öhman. FOTO: RABBE SANDELIN

Topeliuspriset 2023 gick till

Sofie Stara

Skarp samhällsanalys på ledarplats belönades

Text Rabbe Sandelin ~ Foto Jonas Brunnström

Sofie Stara som arbetar som ledarskribent på Österbottens Tidning fick Topeliuspriset – det finlandssvenska publicistpriset 2023. Hon fick priset för sina skarpa samhällsanalyser och sin starka känsla för rättvisa och jämlikhet. Prissumman är 7 500 euro.

Då jag fick beskedet var jag på väg att hämta barn från dagis. Jag blev både överraskad och glad, nästan överväldigad då prisjuryn ringde mig. Det var en stor och oväntad ära att få komma i samma sällskap med den långa raden av journalister som mottagit Topeliuspriset för mig, berättar Sofie Stara.

Sofie Stara säger att det är otroligt fint att få bekräftelse på det arbete man gör. Pristagarnamnet avslöjas först då priset delas ut, och för Stara blev det en utmaning att hålla inne med hemligheten. I Nykarleby firas nämligen Zacharias Topelius med en årlig fest, och just i år, av en slump – var det hon som skulle hålla festtalet.

– Det hade förstås varit roligt om jag kunde ha berättat om journalistpriset då, men det gick ju inte.

Enligt prisjuryns motivering präglas Sofie Staras ledartexter av skarp samhällsanalys, integritet och en stark känsla för rättvisa och jämlikhet.

– Känslan för rättvisa föddes mycket tidigt hos mig. Som barn kunde man

inte göra så mycket åt orättvisorna, och det var frustrerande, så då jag blev äldre började jag klä orättvisorna i ord. Och så fortsatte det.

I prismotiveringen nämns också att Stara förmår växla perspektiv från det lokala till det globala, och dra slutsatser som är klarsynta och berikande. Sofie Stara är en folkbildare och samhällsdebattör med en stark och klar röst.

Sofie Stara har studerat journalistik vid Svenska social- och kommunalhögskolan i Helsingfors. Största delen av hennes arbetsliv har hon arbetat på

”

Det gäller att ständigt hålla sig uppdaterad och samla nya intryck från det omgivande samhället. Att helt enkelt bygga på sin allmänbildning. Att hon skriver i Österbotten sätter sin egen prägel på de reaktioner hennes opinionstexter skapar.

Österbottens Tidning i Jakobstad som reporter och kulturredaktör. Sedan 2019 arbetar hon som ledarskribent. Hon behandlar dagsaktuella ämnen.

– Det är inte alltid så lätt att hitta ämnet. Och då man hittat ämnet är det inte alltid så lätt att hitta stöd för en egna argument, och hitta de formuleringar som resulterar i en engagerande text.

Enligt Stara gäller det att ständigt hålla sig uppdaterad och samla nya intryck från det omgivande samhället. Att helt enkelt bygga på sin allmänbildning. Att hon skriver i Österbotten sätter sin egen prägel på de reaktioner hennes opinionstexter skapar.

– Det är klart att om man till exempel tar ställning i frågor om kvinnligt prästerskap eller sexuella minoriteter så blir reaktionerna annorlunda i Helsingfors än i Österbotten. Men även om det ibland kommer ilskna kommentarer är responsen för det mesta positiv.

Som ledarskribent tror Sofie Stara att det är viktigt att faktiskt ta ställning, texter med ”å ena sidan, å andra sidan” väcker inte engagemang.

– När det gäller att påpeka orättvisor och sträva mot ett jämlikare samhälle är det ju inte så svårt att ta en stark position, och även om jag får riktigt arga motbygg brukar jag också ganska fort få uppbackning i insändarspalterna.

Sofie Stara är nog med att påpeka att hon inte jobbar ensam, även om många texter föds och skrivs ner i hemmakontoret, som fick en viktigare roll under pandemin.

– Kollegerna både på Österbottens Tidnings och Vasabladets ledaravdelningar är enormt viktiga bollplank då vi diskuterar idéer. Utan våra morgonmöten skulle nog inte så mycket uppstå. Så jag vill gärna dela Topeliuspriset med dem. ■

Prisjuryns motivering

Sofie Staras ledartexter präglas av skarp samhällsanalys, integritet och stark känsla för rättvisa och jämlikhet. Sakligt, modigt och engagerat går hon till botten med samhällsproblem, och bemöter konspirationsteorier och rykten med fakta och vetenskapliga rön. Dialogen är öppen och rak, hennes insiktsfulla analyser är balanserade, och hon har en fingertoppskänsla för vad som behöver lyftas fram i ljuset. Hon förmår växla perspektiv från det lokala till det globala och dra slutsatser som är klarsynta och berikande. Sofie Stara är en folkbildare och samhällsdebattör med en stark och klar röst.

Topeliuspriset – det finlandssvenska publicistpriset

Topeliuspriset – det finlandssvenska publicistpriset skapades år 1990 då Svenska folkskolans vänner Topeliuspris och Finlands svenska publicistförbunds publicistpris slogs ihop ihop. Priset delas enligt statuterna ut ”för en aktiv pågående journalistisk gärning till en eller högst tre personer som ådagalagt betydande skicklighet i sitt journalistiska värv, bestående av såväl originalitet, civilkurage som finess”. Medlemmarna i SFV och Publicistförbundet nominerar kandidater, och prismottagaren utses av en prisenämnd med representanter från båda organisationerna. Prisenämnden får inte själv nominera kandidater.

Bidraget som gav

SVENSKA TEATERN

ett nytt sätt att jobba

Besökarsiffrorna pekar brant uppåt på Svenska Teatern. Nu skördar man frukterna av ett omfattande strategiarbete. Med hjälp av ett stort bidrag från Svenska folkskolans vänner har teatern förnyat sin marknadsföring och hittat ny publik. Målsättningen är att dela de nya insikterna med hela det finlandssvenska teaterfältet.

Text Sebastian Dahlström ~ Foto Frida Lönnroos

Vid Svenska Teaterns biljettkassa i bottenvåningen står kunderna i kö. Bakom glaset jobbar Nina Wikström. Hon kan bekräfta att kommersen rullar på.

– Nu känns det äntligen som om vi säljer igen, inte bara bokar och ombokar.

Det är lätt att känna historiens vingslag i det anrika teaterhuset i centrala Helsingfors. Den rundade fasaden med sina bågade kaféfönster, de ekande stengolven och ljudet som dämpas när man går in i den stora salongen, teaterbyggnadens hjärta. Den varma inredningen i guld och röd plysch är sig lik, men bakom Svenska Teaterns kulisser och traditionella fasader finns ett nytt och modernt sätt att tänka.

Startskottet för förändringen gick år 2019, när teatern beviljades ett bidrag från Svenska folkskolans vänner på 129 000 euro. Projektet som döptes till "Ny publik – mera publik" handlade om en grundrenovering av teaterns marknadsföringsarbete.

– Vi ville syna vår marknadsförings- och försäljningsavdelning, och hålla

Precis som skådespelare behöver växelverkan med publiken, behöver också marknadsförare feedback, säger försäljnings- och marknadsföringschef Elli Mäkilä.

ut alla arbetsmetoder på bordet. Målet var att hitta ett nytt sätt att jobba, med starkt fokus på att nå ny publik, förklarar Svenska Teaterns chef **Joachim Thibblin**.

Men precis när arbetet skulle börja bröt coronapandemin ut. Det var en period som Thibblin beskriver som den värsta krisen i Svenska Teaterns historia. Medan salongen gapade tom arbetade försäljningsavdelningen till bristningsgränsen med att flytta föreställningar, boka om biljetter och återbetala kunder.

– Men jag är glad och tacksam för att vi ändå kunde stanna upp och inleda förändringsarbetet. Utvecklingspengarna kom verkligen till nytta, säger teaterchef Thibblin.

FRÅN 90-TALET TILL TOPPMODERNA METODER. Redan i inledningsskedet av arbetet med projektet "Ny publik – mera publik" tog Svenska Teatern hjälp av utomstående krafter. Sedan i höstas är Elli Mäkilä Svenska Teaterns försäljnings- och marknadsföringschef, men hon började sitt arbete med förändringsprocessen i egenskap av extern konsult.

Efter att ha intervjuat omkring 30 anställda vid teatern, allt från dramaturger och skådespelare till marknadsföringspersonal och it-stöd, presenterade Mäkilä en projektplan för vad som borde förändras.

– Allt! I princip har vi ändrat på allt! Allt från arbetsbilder och organisation till processer och verktyg. Tidigare fanns här varken Google Analytics eller analysverktyg för sociala medier. Det var rena 90-talet, säger Elli Mäkilä utan att skräda orden.

Men nu, när förändringen är genomförd, är systemen toppmoderna. Mäkilä säger att hon gärna öser beröm över sin avdelning.

– Vi har nya webbsidor, marknadsföringsautomation, rätta arbetsbilder →

Svenska Teaterns chef Joachim Thibblin och försäljnings- och marknadsföringschef Elli Mäkilä i teatersalongen. Bakom Svenska Teaterns kulisser och traditionella fasader finns ett nytt och modernt sätt att tänka kring data och marknadsföring.

Nina Wikström i biljettkassan säger att försäljningen löper fint. Till höger: försäljnings- och marknadsföringschef Elli Mäkilä.

Svenska Teaterns chef Joachim Thibblin är nöjd med satsningen "Ny publik - mera publik". - Utvecklingspengarna kom verkligen till nytta, säger han.

och välanpassade processer där alla snabbt kan se resultat. Den professionella nivån på marknadsföringsavdelningen överskrider numera rentav den på många stora reklambyråer.

Statistiken och analyserna finns på bara några knapptrycks avstånd. Och visst har både Mäkilä och Thibblin anledning att vara nöjda. En månad efter att de nya marknadsföringsmetoderna sjuöskades och spelåret 2022–2023 inleddes hade biljettförsäljningen ökat med över hälften jämfört med samma period året innan. Andelen individuella kunder ökade med drygt 40 procent, och andelen nya kunder med nästan en fjärdedel.

De goda resultaten har hållit i sig sedan dess. Efter några tuffa år håller Svenska Teatern på att komma på rätt köl igen.

DET ÄR INTE BARA SKÅDESPELARE SOM BEHÖVER FEEDBACK AV SIN PUBLIK. Ovanför Svenska Teaterns stora scen hänger en cirkelformation av nakna trädgrenar. Det är en del av scenografin

” Efter några tuffa år håller Svenska Teatern på att komma på rätt köl igen.

i storsatsningen *Själarnas ö*, som fått bra recensioner och kommer att spelas ännu en god bit in på våren.

– Skådespelare talar alltid varmt om den dialog eller feedback de får från publiken, och hur viktig denna växelverkan är. Samma sak gäller egentligen också inom marknadsföringen, säger Elli Mäkilä.

Det gäller att tala på rätt sätt med rätt kund. Svenska Teatern har utarbetat fokusgrupper för att strömlinjeforma sitt budskap. Tidigare spenderade man 80 procent av reklambudgeten på allmän repertoarrekla och på att marknadsföra teaterns brand.

– Numera lägger vi bara 40 procent av pengarna på den här traditionella reklamen. 60 procent går till kampanjer, där varje enskild pjäs marknadsförs genom minst tre olika taktiska reklam-

kampanjer som riktar sig till olika målgrupper. Numera gör vi nästan 10 gånger flera kampanjer än förut, säger Elli Mäkilä.

Bland de nya kunder som hittat till teatern finns många yngre människor, under 40-åringar. Många av de nya kunderna har också finska som modersmål. Jag frågar Joachim Thibblin om de nya satsningarna också kommer att avspeglade sig i valet av repertoar framöver.

– Som svenskspråkig nationalscen i Finland vill vi bibehålla integriteten när det gäller konstnärliga frågor och ha en självbestämmanderätt för vad vi upplever att är intressant att göra. Det nya är snarare hur vi informerar om vårt innehåll, så att vi tar hand om våra produktioner på ett ansvarsfullt sätt.

Vissa utmaningar består. Det är förhållandevis dyrt att göra teater på svenska

De litterära tävlingarnas dilemma

Läser ni som sitter i juryn faktiskt alla böcker från pärm till pärm? Det är lite oväntat den vanligaste frågan jag fått under mina år som jurymedlem för Runebergspiset.

Under 2021 handlade mitt tvååriga uppdrag om att sitta med i urvalsjuryn som nominerade tio böcker ur årets totala skörd på knappt 300 böcker. Under följande år handlade det för oss tre personer som satt med i slutjuryn att utse vinnaren bland tio nominerade verk.

Det var på inga sätt enklare. En bok vinner, ingen kommer tvåa, inte ens ett litet tröstpris delas ut. Ändå handlar det om en lista på högkvalitativa verk inom vitt skilda genrer med många potentiella vinnare.

Vad svarar jag på frågan om den misstänkta fuskläsningsen? Ja, något om att juryns arbete och den mångfacetterade processen är högst konfidentiell.

Men jag brukar ändå ta ett exempel från en högklassig matlagningstävling. Är det viktigt att varje medlem i en professionell matjury klämmer i sig varsin hel portion för att juryn ska kunna ge ett rättmätigt omdöme om just den anrättningen? Vittnar just det om kompetens?

Om de 300 första sidorna av en bok är litterärt undermålig, intrigen vag och limningen släpper, är boken knappast en värdig vinnare, även om de sista trettio sidorna skulle lyfta.

Aaaa, brukar frågeställarna då svara, ni läser bara början på böckerna. Nja, inte riktigt så heller. Uppdraget är mer avancerat än så. Och vittnar det inte snarare om professionalitet att någorlunda effektivt kunna urskilja vilka böcker som förtjänar mest uppmärksamhet i processen?

Ett är säkert. Det är kolossalt stora mängder text varje medlem i urvalsjuryn ska plöja igenom. Flera hundra böcker. På slutrakan handlar det om att läsa samma bok flera gånger, men då utifrån olika kriterier och synvinklar. Det svaret brukar imponera lite på frågeställaren.

Vilken bok var bäst? Den som vinner tänker man sig förstås. Och då halkar man snabbt in på eviga frågeställningar om huruvida det överhuvudtaget är ändamålsenligt att tävla i litteratur. Är det ens möjligt att ställa en tunn lyrikbok av mer experimentellt slag mot en klassisk roman på 400 sidor? Vilken bok ska vinna om båda är lika bra i sitt slag? Då krävs noggranna uppställda kriterier utifrån många djuplodande samtal.

Vilken maträtt är årets bästa? Den experimentella veganska efterrätten, pizzen, eller en klassisk huvudrätt med biff och smör i centrum? Rätt sällan ordnas sådana matkulturtävlingar. Också sporten har som bekant sina grenar man tävlar i. Runebergspiset omfattar däremot vilka skönlitterära genrer eller blandgenrer som helst, i motsats till Finlandiapriset. Det finns något värdefullt i att visa bredd och inte enbart spets.

Samtidigt hör man ibland röster som undrar hur fiffigt det är att samla hela årets nationella skörd av skönlitteratur i en och samma tävling, och sedan utse endast en vinnare. Jag har inget svar, jag vet inte om det är ett problem, men visst kan man för all del ägna lite tid åt att fundera på det.

Camilla Lindberg

CAMILLA LINDBERG JOBBAR INOM YRKES-
UTBIDNINGEN, ÄR JOURNALIST OCH HAR
ÄVEN SKRIVIT FLERA PLATSBIOGRAFIER.

Är det ens möjligt att ställa en tunn lyrikbok av mer experimentellt slag mot en klassisk roman på 400 sidor?

Glada miner på marknadsföringsavdelningen. Informatör David Lindström och försäljnings- och marknadsföringschef Elli Mäkilä tar en titt på försäljningsstatistiken.

i Finland, eftersom publiken är mindre och pjäsernas livslängd är kortare. Och fortfarande insjuknar personalen med jämna mellanrum i corona, vilket gör att teatern i vissa fall bör hålla sig med dubbel besättning för att inte vara tvungen att ställa in föreställningar. Allt det här kostar pengar.

– En hållbar ekonomi är viktig. Inte bara för konstens skull, utan i förlängningen också för att bibehålla Svenska Teatern som institution och dess roll för det svenska i Finland.

VILL SPRIDA KUNSKAPEN VIDARE. Vid Svenska folkskolans vännar var den ursprungliga tanken bakom stödet till projektet “Ny publik - mera publik” att gynna den finlandssvenska kulturen. Viveka Åberg, sektorsansvarig för kultur- och bibliotekssektorn vid SFV, säger att sektorns fokusområde “Bärkraftiga modeller för långsiktig kulturverksamhet” väl uppfylldes genom bidraget.

– Svenska Teatern kan för många finskspråkiga ofta vara den första kontakten med den svenska kulturen. Teatern har här ett viktigt uppdrag, säger Åberg.

Till projektet hör också att Svenska Teatern ska sprida sin kunskap vidare. Viveka Åberg vid SFV hoppas för sin del på att bidraget i förlängningen ska leda till ett uppsving för finlandssvensk teater i stort.

– Att finlandssvensk teater ska bli något som både ung och gammal prioriterar bland allt övrigt som står till buds.

För att dela med sig av erfarenheterna samarbetar Svenska Teatern med Svenska folkskolans vännar kring planeringen av ett seminarium som riktar sig till övriga aktörer på det finlandssvenska teaterfältet.

– Det blir ett seminarium under våren. Vi kommer att öppna upp allt, och redogöra exakt för vad vi satsat på och vilka resultaten blivit, säger Svenska Teaterns försäljnings- och marknadsföringschef Elli Mäkilä. ■

Med hjälp av
Vännerna

Ny publik- mera publik

SFV:s mål: Bärkraftiga modeller för långsiktig kulturverksamhet

Beviljat ändamål: Ett omfattande varumärkesarbete för att stärka teaterns marknadsföring och externa kommunikation. Det svenskspråkiga publikunderlaget är begränsat och teatern bör fokusera på att i högre grad nå en finskspråkig publik samt besökare utanför Helsingforsregionen.

Bidragmottagare: Garantiföreningen för Svenska Teatern rf

Beviljat belopp: 129 000 euro

Tidsperiod: 11.2019–31.5.2023

Förväntat resultat: Fullsatta teatersalonger och ökad synlighet av teater på svenska.

”Killar, släpp ut känslorna och börja prata”

Text Camilla Lindberg ~ Foto Magnus Lindberg

I höstas fick alla studerande vid Ålands yrkesgymnasium se filmen *Tigrar på Savoy* i Mariehamn. Det blev startskottet för viktiga samtal om pojkars ohälsa.

Filmen *Tigrar* är en verklighetsbaserad film som handlar om framgångshets, droger, och att jaga den stora drömmen i en absurd fotbollsindustri. Huvudrollsinnehavaren Erik Enge är ålänning, och i filmen lyckas han nå sina mål, men mår trots det dåligt.

– Jag råkade se filmen, och då föddes idén om att den kunde användas i vårt arbete med förebyggande arbete av psykisk ohälsa. Jag visste att vi borde jobba mera med tematiken här vid Ålands yrkesgymnasium, men jag visste inte

riktigt hur, säger Janina Brunnsberg som är matematiklärare och ordförande för en av skolans studerandevårdsgrupper.

Förslaget på ett biobesök för hela skolan fick först tummen ner av skolans rektorer.

– De tyckte att det blev för dyrt, men sedan fick vi medel av SFV och det var helt avgörande, säger skolcoachen och studiehandledaren Susanne Åvik.

När pengarna väl fanns till hands utarbetade hon tillsammans med Janina Brunnsberg en uppföljande enkät och planerade lärarledda samtal.

Robin Söderman, Ivar Hagman och Linus Mäki är studerande vid Ålands yrkesgymnasium och de samtalar gärna kring unga pojkars ohälsa.

Susanne Åvik och Janina Brunnsberg märkte att det fanns ett behov av att lyfta upp tematiken pojkars ohälsa.

– Vissa lärare var kanske inte så bekväma med att prata om psykisk ohälsa med sina studerande, och därför gjorde vi också ett handledningsmaterial som är fritt fram att använda, säger Susanne Åvik.

En del av skolans studerande hade redan sett filmen när de gick i nian. Då såddes ett frö.

– I det skedet hade jag inte överhuvudtaget tänkt så mycket på hur jag själv mår. Andra gången upplevde jag filmen på ett helt annat sätt. Jag förstod att även om man har det bra, har vänner och så, kan man må dåligt, säger Linus Mäki som studerar till närvårdare.

– Vissa av våra studerande behandlar temat med psykisk ohälsa inom sin

” Jag förstod att även om man har det bra, har vänner och så, kan man må dåligt. Linus Mäki

profession, men det är en helt annan sak att tala om ohälsa som berör den egna personen, säger Susanne Åvik.

Dagen efter filmvisningen fick alla studerande fylla i enkäten. Några höjde filmen till skyarna, andra förstod inte filmens koppling till psykisk ohälsa.

– Men enkäten visade tydligt att de unga önskar få prata mycket mera om psykisk ohälsa. Projektets största förtjänst var att vi kunnat lyfta upp och synliggöra ett så viktigt ämne, säger Susanna Åvik.

Under intervjuens gång glider vi in på tematiken som många rapporter just nu visar. Unga mår dåligt, främst flickor, vilket också synliggörs i offentligheten. Också pojkar lider, men oftare i det tysta. Det här var en bidragande orsak till att SFV gärna stödde det åländska projektet som har ett starkt fokus på målgruppen pojkar.

Enligt Susanne Åvik är den främsta orsaken till att studerande hoppar av sina studier vid det åländska yrkesgymnasiet psykisk ohälsa.

– Men pojkars ohälsa leder rent allmänt inte lika ofta till avhopp som för flickor, säger Susanne Åvik.

– Killar håller ofta inne med sina känslor om att man mår dåligt, säger Ivar Hagman som också studerar till närvårdare.

– Jag tycker överlag att det är betydligt lättare att tala med tjejkompisar om hur man mår, säger Linus Mäki.

Robin Söderman som snart ska bli färdig barnledare säger att killar ofta förutsätts vara macho.

– Det är normen, säger Linus Mäki. Killar ska inte må dåligt. De ska vara maskulina, ta sig igenom allt, inte gråta, inte vara sårbara.

” De saker du inte kan påverka,
ska du inte låta dig bli stressad av.
Robin Söderman

När personal och studerande är samarbetspartners kring viktiga ämnen kan man uppnå goda resultat som märkbart förbättrar skolmiljön.

De unga männen har inga direkta svar på hur samhället borde åtgärda problematiken, men de ger några personliga råd hur man på individnivå kan öka sitt välmående.

- Kärlek är viktigt. Kompisar, familj. Men det är också viktigt att man har roliga intressen, kanske tränar eller gör andra saker man tycker om, säger Linus Mäki.
- De saker du inte kan påverka, ska du inte låta dig bli stressad av, tipsar Robin Söderman.

Men kroppen, den vackra kroppen kan också bli ett stressmoment. Träningshetsen bland unga män lyfter ungdomarna spontant fram som en orsak till att unga inte mår så bra. Därtill finns rädslan för framtiden, vad man ska göra av sitt liv, och så näthatet, den fräna samtals-tonen där.

- Man skulle bli lite mörkrädd om man inte skulle vara van, säger Robin Söderman.

Janina Brunnsberg och Susanne Åvik sitter och lyssnar uppmärksamt på ungdomarna.

- Nu när jag lyssnar på dem kommer jag spontant att tänka på hur viktig meningsfull fritid faktiskt är, säger Janina Brunnsberg.

– Och att det här med träning kan vara både bra och mindre bra som vi nyss hörde. Det gäller för alla att hitta just det som man själv mår bra av, avslutar Susanne Åvik. ■

Om projektet Tigrar

- En biovisning med tillhörande pedagogiskt diskussionspaket kring ungas psykiska ohälsa.
- Den viktigaste målsättning var att visa att psykisk ohälsa kan drabba vem som helst.
- Med projektet ville Ålands yrkesgymnasium ge studerande ett forum där de kan diskutera den psykiska ohälsan.
- Man ville också engagera vuxna inom skolan, och genom dialog försöka identifiera vad det är som formar psykisk hälsa.
- Projektet planerades, genomfördes och utvärderades av ansvarspersoner för studerandevården vid Ålands yrkesgymnasium. Projektet möjliggjordes tack vare bidrag från Svenska folkskolans vänner.

Med hjälp av Vännerna

Diskussion kring psykisk ohälsa

SFV:s mål: En verksamhetskultur som främjar jämlikhet och kreativitet.

Beviljat ändamål: Ålands yrkesgymnasium och Ålands lyceum tittar på filmen *Tigrar* för att främja diskussion kring psykisk ohälsa.

Bidragmottagare: Ålands yrkesgymnasium

Beviljat belopp: 6 000

Tidsperiod: 10.2022–02.2023

Förväntat resultat: Medvetenhet om faktorer som påverkar speciellt pojkars psykiska hälsa och låg tröskel att kontakta elevhälsans personal.

Nya Föreningsresursen är öppen

På adressen foreningsresursen.fi hittar du den förnyade Föreningsresursen. Innehållet har kategoriserats och strukturerats på nytt, så nu blir det lättare att hitta svar på frågor gällande föreningsliv, som till exempel hur man startar en förening, hur stadgarna ska skrivas, eller vad som ska ske på ett årsmöte.

Föreningsresursen startade i tiderna efter SFV:s studiecentrals föreläsningsserie om föreningsliv. Materialet visade sig ha stor efterfrågan, och lades efter en tid upp på en egen webbplats.

- Med åren byggdes materialet ut, och uppdaterades med ny information då till exempel lagstiftningen förändrades, berättar Malin Ström som sköter Föreningsresursen på deltid.

Ur innehållssynpunkt blev dilemmat småningom att samma information kunde hittas på flera ställen, och att texterna stilmässigt kunde vara mycket olika, beroende på vem som gjort uppdateringarna.

- Så då vi stod inför en teknisk och visuell uppdatering för att göra webbplatsen mer mobilvänlig grep vi chansen att samtidigt göra en grundlig genomgång av innehållet.

Nu motsvarar innehållsstrukturen bättre de två stora användargrupperna – de som ska inleda föreningsliv till exempel som nya styrelsemedlemmar eller genom att starta en ny förening, och de som är längre komna och behöver konkreta tips för hur man leder en förening, kommunicerar verksamheten – eller till exempel ställs inför frågor som gäller ifall föreningen blir en arbetsgivare.

- Alla texter har också nu språkgranskats av SFV:s redaktör Rabbe Sandelin. Strävan har varit att förenhetliga terminologi och språkbruk, så att läsoplevelsen och informations-sökandet underlättas.

Hittar man inte svar på sina föreningsfrågor går det fortfarande att skicka in en fråga via formuläret på webbplatsen. Personalresurserna räcker tyvärr inte till för telefonrådgivning.

- SFV:s personal strävar till att hålla informationen uppdaterad enligt gällande lagar och förordningar, men som användare är det viktigt att minnas att SFV inte ger några

utfästelser gällande giltighet. Föreningsresursen kan aldrig betraktas som juridisk rådgivning, säger Malin Ström.

- I knepiga föreningsjuridiska fall ska man alltid bekanta sig med föreningslagen, eller vända sig till en jurist. ■

Fyra vinnare i tävlingen Snälla hjältar

Text Christine Skogman

Simeon Fors från Topeliusgymnasiet i Nykarleby, Anna Södergård och Ester Lillhannus från Katedralskolan i Åbo och Jessica Rehn från Steiner-gymnasiet i Helsingfors vinner tävlingen Snälla hjältar. Vinsten är en resa till Genève med besök på Röda Korsets huvudkontor och UEFA Foundation i Nyon. Med sig får vinnarna ta med varsin kompis som de definierar som en snäll hjälte.

Arets upplaga av tävlingen Snälla hjältar lockade studerande på andra stadiet att väcka fantasin och utforska hur empati eller avsaknad av empati kan skaka om en människas världsyn under svåra förhållanden. Den regionala spridningen var stor och bidragen höll en hög nivå – de visade på en språklig och kreativ mognad, säger juryn i ett gemensamt utlåtande.

Tävlingen gick ut på att skriva en skönlitterär berättelse med avstamp i Johanna Holmströms novell *Barnträdgården*. I tävlingen deltog sammanlagt 18 gymnasier, som skickade in totalt 68 anonyma bidrag.

– Vi vill locka barn och unga till dialog kring människans goda egenskaper och hur de tar sig uttryck i vår egen näromgivning. Stora och värdefulla saker sker ofta i små handlingar i vardagen. Därför heter tävlingen Snälla hjältar och det övergripande temat är empati, säger Niklas Wahlström, sektorsansvarig för utbildning på SFV.

VINNARNA ÄR JÄMBÖRDIGA UTAN INBÖRDES ORDNING. Syftet med priset i tävlingen – resan till Genève i april – är att lära sig om hur Röda Korset och UEFA Foundation arbetar för att trygga grundläggande mänskliga rättigheter bland barn och unga. Med på resan följer två vuxna.

Maria Lundström

Tävlingsjuryn bestod av författaren Johanna Holmström, Christoffer Wärn från Svenska modersmållära-föreningen i Finland och Barbro Enckell-Grimm från Läscentrum.

TÄVLINGSBIDRAGEN INGER FRAMTIDSHOPP. Maria Lundström, lektor i modersmål och litteratur vid Katedralskolan i Åbo, tycker att skrivtävlingar som till exempel Snälla hjältar är viktiga.

– Ja, absolut finns det behov av skrivtävlingar som Snälla hjältar! Det är fint att lyfta fram skrivandets betydelse och samtidigt höja statusen för modersmål och litteratur på gymnasiet genom ett så lockande pris som resan till Genève. Själva temat, empati, fångar dessutom något centralt i litteraturens och läsningens väsen.

Enligt Lundström var uppgiften rätt avancerad med tanke på att man först skulle läsa Johanna Holmströms novell *Barnträdgården* på drygt 30 sidor och därefter fundera på hur man kunde koppla sin egen novell till Holmströms.

– Detta höjde ambitionsnivån och lockade de motiverade skribenterna, berättar Lundström. Nu då jag läst alla vinnande bidrag kan jag konstatera att nivån överlag var hög; uppgiften och själva novellen *Barnträdgården* har verkligen lyckats inspirera ungdomarna. Om tävlingen lockar till dylika prestationer kan man ju inte säga annat än att den var lyckad!

Ser du i din skola att läs- och skrivfärdigheterna blivit sämre?

– De fina tävlingsbidragen inger framtidshopp – det finns ju ungdomar som kan skriva! Men polariserigen ökar mellan dem som kan och dem som inte kan. Dagens ungdomar är mycket bättre på engelska än tidigare generationer, och de är också duktiga på multimodalitet och snabba kommunikationsmedel. Men det finns mycket som konkurrerar om barns och ungdomars intresse. Att läsa och skriva längre texter, i synnerhet på svenska, verkar bli allt ovanligare och det märks både i studerandenas egna texter och i deras läsförståelse, säger Lundström.

Vinnarna är jämbördiga sinsemellan och presenteras i alfabetisk ordning.

Att gråta med ett leende

Simeon Fors från Topeliusgymnasiet i Nykarleby

” Jag tyckte att utmaningen var underhållande eftersom den tillät stort sett fria ramar. Novellen *Barnträdgården* var en bra grund att jobba vidare på. Det var inte svårt att få inspiration till den egna novellen. Att jag sedan råkade vara en av vinnarna var en kul överraskning.

Juryns motivering. *Att gråta med ett leende* är skriven i ett svep. Kikarsiktet fångar in personer i olika åldrar och generationer, skribenten lever sig in i både barns och föräldrars position och hur man kan växla ståndpunkt. Miljön i berättelsen målas fram med beskrivande ljud. Personerna och relationerna fångas med en tankfull, nästan meditativ precision.

Novellen visar på en självständig läsning av Johanna Holmströms novell *Barnträdgården*. Skribenten förmedlar känslan av hopplöshet, grymhet och att förlora sig själv. Det öppna slutet visar hur eleven vågar lita på både sig själv och på läsaren.

En maskins börda

Jessica Rehn från Steiner-gymnasiet i Helsingfors

” Det var väldigt roligt att delta i tävlingen. Att arbeta kring empati var svårare än jag trodde, men nu när det är över känns det som om jag har gått igenom en lärorik process. Att skriva kan ibland betyda att vara sårbar, och det är inte alltid lätt att låta andra läsa ens verk. Jag är stolt över alla som vågade delta, och tacksam över allt som jag själv fick ut av tävlingen.

Juryns motivering. En maskins börda är en effektiv, driven men också känsligt återgiven berättelse med avstamp i Johanna Holmströms novell *Barnträdgården*. Redan första meningen för in läsaren i Julias värld. Skribenten hanterar stumma handlingar och illamående medvetet, hon förmår formulera det som ligger bortom orden – men uppenbaras i det visuella, allt det vita, frånvaron av färg, den smutsiga jorden. Hon är lika träffsäker som de personer hon skriver fram.

Skribenten närmar sig pojken och Julia med empati. Det är skillnad mellan gråt och leende, mellan maskiner och barn – det förmedlar texten på ett övertygande och på slutet, lite överraskande sätt.

En människa

Ester Lillhannus från Katedralskolan i Åbo

” Vinsten kom verkligen som en överraskning för mig, men nog en glad sådan. Att skriva noveller är ingenting man har möjlighet att göra ofta så det var lite annorlunda, men jag tyckte det var givande. Speciellt eftersom källmaterialet var så spännande!

Juryns motivering. Skribenten uttrycker sig med ett moget språk och bygger upp en trovärdig och fångslande berättelse. Intrigen målas upp med noggranna detaljer och en stil som gör berättelsen levande för läsaren. Det finns en tydlig koppling till Holmströms novell, men skribenten har lyckats skapa en egen historia med en stark och säker röst. Empati står i en central roll i berättelsen, och skribenten låter protagonisten uppleva stora känslor utan att skygga för det mörka inom människan. Det finns spår av en retorik som har präglat världshistorien och blir allt mer aktuell igen i samhällsdebatten: Vad händer om vi slutar se på andra som likvärdiga människor?

Syndafloden rann ur hennes ögon

Anna Södergård från Katedralskolan i Åbo

” Det känns roligt och spännande att vara en av vinnarna i Snälla hjältar-tävlingen! Själva skrivuppgiften tycker jag att var inspirerande på många sätt. Medan jag skrev fick jag fundera på allt vad empati kan vara och i vilka former den syns i min egen vardag. Förutom empati funderade jag också på olika framtidsvisioner och fiktiva verkligheter, vilket gjorde gott för kreativiteten. Novellen *Barnträdgården* var en utmärkt utgångspunkt för att låta fantasin flöda!

Juryns motivering. Med en blick för detaljer, ett starkt och skönlitterärt språk, rik fantasi och en förmåga att från ett givet material komponera en fristående, självständig berättelse, sällar sig *Syndafloden rann ur hennes ögon* till vinnarna i tävlingen Snälla hjältar. I berättelsen finner vi Julia i en tid efter det svåra uppdrag hon fått av staden Abiogenesis, i en tillvaro där fåglarna, och med den också hoppet, har återvänt till världen. Skribenten har på ett imponerande sätt utnyttjat både stilistiska och konkreta element ur originalberättelsen, och använt dem för att knyta an till det givna materialet. I berättelsen genomgår Julia en förändring som ger upphov till nya insikter om vad livet som människa egentligen äger för mening.

Sammanlagt sex jämbördiga hedersnämmande delas ut. De presenteras i alfabetisk ordning.

Juryns motivering . Från den lilla människans perspektiv och hjälplöshet inför stora samhälleliga förändringar i *Bekännelsen av en byggnadsarbetare* till Julias föräldrars sorg och desperation i *Mamma förstår*, *Älskade barn* och *Snälla kom hem*, ger de utvalda berättelserna som erhållit ett hedersnämmande i tävlingen Snälla hjältar prov på ett brett känslö- och erfarenhetsregister hos skribenterna. *En röd i en eld* bjuder i sin tur på ett språkligt kraftprov och en positiv ilska som kan föda profeter ur den svåraste av tillvaro. *En moders famn* är i sin tur

en drabbande berättelse om hur människor trots allt aldrig blir bara maskiner, och hur mänskligheten i något skede alltid bryter igenom, med oväntade följder.

Hedersnämmande i tävlingen gick till

- **Liva Berg** från Närpes gymnasium
- **Agnes Kvarnström** från Ekenäs gymnasium
- **Atlas Riihisaari** från Mattlidens gymnasium
- **Stella Sannholm** från Hangö gymnasium
- **Tilda Sivelä** från Sibbo gymnasium
- **Sara Snickars** från Pargas svenska gymnasium

SNALLA HJÄLTAR

Tävlingen Snälla hjältar

- Riktade sig till andra stadiets skolor.
- Det övergripande temat var empati.
- Tävlingsstiden var 8.9–30.11.2022.
- Tävlingen gick ut på att skriva en skönlitterär text baserad på **Johanna Holmströms** novell *Barnträdgården*.
- De fyra studerande som vinner får en resa till Genève i april 2023.
- Tävlingen är en del av Read Hour, som arrangeras av Barn- och ungdomsstiftelsen.
- Arrangörer: SFV, Svenska modersmåls-läraryrket (SMLF), Barn- och ungdomsstiftelsen och Förlaget M.
- Läs vinnarnas texter på sfv.fi/snallahjaltar

Elevernas tips till (av)pensionerade lärare

Jag föddes i storfurstendömet och Brita två år senare i republiken Finland. När vi nu samtidigt blir pensionerade förefaller det onekligen som om Brita åldrats snabbare än jag.” Det är Zilliacuska skolans rektor Harry Krogerus som dryftar sin och lärarkollegan Brita Boltes kommande pensionering. Året är 1976, grundskolan gör entré, den fyraåriga folkskolan (alternativt småskolan) förvandlas till ett sexårigt lågstadium där lågstadielärare tar hand om undervisningen i åk 5 och 6. Man gör sig av med överflödiga läroverkslärare genom att pensionera dem som fyllt 58 år då höstterminen inleds i augusti 1977.

Jag minns en drygt femtioårig kollega som under flera år räknat dagarna till sin pensionering. När grundskolan kom visade det sig att han var född en vecka för sent, och han måste fortsätta att streta i katedern fem år till. Men ojämt falla ödets lotter. En annan som absolut inte önskat lämna skolan var rektorn i Minervaskolan **Margareta Grigorkoff**. Men hon fyllde 58 i juli 1977 och tvingades gå i pension. Saknaden bland eleverna var stor och för att underlätta sin rektors kommande innehållslösa dagar åstadkom de ett litet häfte med förslag till pensionärssysselsättningar. Nedan ett utdrag – fritt att utnyttja av var och en som villigt eller motvilligt går i pension.

– Margareta Grigorkoff, det är synd att du skall sluta för du var en så bra rektor tycker jag. Du skall få ett pensionärsjobb av mig: Expedit i någon butik, blomförsäljarinna eller något annat skojigt.

– Du skall stiga upp klockan 6.00. Sedan skall du gå på länk. Länken är 10 kilometer. När du kommer hem skall du ringa till en massör. Sedan skall du äta ett äpple. Promenera när det är vackert väder och virka eller läs när det regnar. Kanske kan du simma eller äta bulla.

– Stig upp kl 9–10 på morgonen, drick kaffe, klä på dig, läs tidningen, bädda sängen, gå ut och shoppa, laga mat, ät lunch kl 12–12.30, diska, sitt och läs i en fätölj, telefonera till någon vän, laga morgondagens middag, ät, drick kaffe ännu en gång, diska, ta på dig nattskjortan, tvätta dig, ligg och läs i sängen och släck kl 10.

– När du slutat skolan skall du köpa dig en hund och bo på landet. Du skall sköta en trädgård och kanske en bondgård, vem vet. Du skall stiga upp klockan 9 varje morgon så du inte sover för länge och på lördag och söndag skall du vakna kl 10.30. Du skall inte köpa en bil utan cykla till din trädgård och sedan äta bara grönsaker. Resten får du hitta på själv.

En elev konstaterar att trots att pensionären koncentrerar sig på matlagning, kaffe, småbröd och bullar skall hon också tänka på sin kondition. Det kan hon göra genom att konditionssimma 5 km varje dag.

– Om du simmar riktigt mycket då hålls du länge frisk och lever kanske till hundra år. Eller kanske du vill sköta en katt? Eller sy kläder och sticka dagen i ända, sockor, halsdukar och vantar. Den här listan hjälper dig säkert i din längtan efter den kära skolan.

Anna Lena Bengelsdorff

HAR VERKAT SOM LÄRARE I HISTORIA, SAMHÄLLSLÄRA OCH NATIONALEKONOMI VID FLERA SKOLOR I HELSINGFORS.

Om du simmar riktigt mycket då hålls du länge frisk och lever kanske till hundra år.

På kommande!

Höstens SFV-biografi:

Ina Colliander

– människan bakom bilderna

Ina Colliander var en bildkonstnär vars historia, som med dottern **Kati Bondestams** ord ”inte finns nedtecknad i **Tito Collianders** självbiografi”. *Tito Colliander* (SFV-biografi 2021) var känd som författare, och konstnärsparet beslöt mycket tidigt att hänge sig åt sina egna konstformer, och stöda varandra då konstnärskapets våndor blev övermäktiga.

Biografiförfattaren **Raili Gothöni** har undersökt vilka händelser som formade Ina Collianders liv, ur vilka källor hon hämtade kraft och inspiration, och vad Ina Collianders andliga konst berättar om henne som människa. Boken baseras på över 3000 brev, flera intervjuer, skrifter, fotografier, utställningar – och förstås på Ina Collianders konst.

Läs mer om alla 21 SFV-biografier över finlandssvenskar som inte får glömmas bort, beställ och betala på www.boklund.fi. Fråga också i välsorterade bokhandlar.

Har vi folkbildningen att tacka för den NORDISKA VÄLFÄRDEN?

Jonas Ahlskog

Norden används ofta som en förebild för samhälleligt välmående, jämlikhet och stabilitet. Det här är ingen slump. Så gott som alla internationellt erkända mätare bekräftar år efter år att de nordiska länderna hör till toppen i de avgörande kategorierna: ekonomisk produktivitet, samhällelig tillit, social mobilitet och personlig lycka. Norden toppar också i livskvalitetsmätningar som inte är beroende av subjektiva lycko-oplevelser: tillgång till utbildning, sociala skyddsnet, vård, fritid och trygg ålderdom, för att nämna några faktorer. Därtill ses Norden ofta som ett föredöme vad gäller offentlighetsprincipen, låga nivåer av korruption, lokalstyrelse, jämlikheten mellan könen och transparent beslutsfattande.

Vad är hemligheten bakom Nordens framgångar? Svaret är omtvistat inte bara bland nordborna utan också internationellt, speciellt i USA där Norden i politiska debatter inte sällan figurerar som antingen ett ideal eller skräckexempel för framtiden. De som i amerikansk tappning kallas progressiva brukar tillskriva Nordens framgångar socialdemokratins generösa välfärdsmodell, libertarianer ser hellre välfärden som resultatet av Nordens fria marknader medan högerens invandringskritiker anser att det hela beror på att Norden är, jämförelsevis, etniskt homogent.

En av de senaste årens mest intressanta försök att förklara Nordens framgångar görs i boken *The Nordic Secret* (2017) av Lene Rachel Andersen och Tomas Björkman. Eftersom frågan om nyckeln till Nordens framgång är ett hett ämne uppmärksammades boken till och med av *The New York Times* (13.2.2020) i en kolumn med rubriken

”This is How Scandinavia Got Great”. Och hur blev då ’Scandinavia Great’? Enligt Andersen och Björkman är svaret: folkbildning.

The Nordic Secret lyfter upp den nordiska folkbildningen och dess institutioner som en holistisk förklaring – ’hemligheten’ – till Nordens framgångar. Förklaringen är intuitivt tilltalande. Folkbildningen nådde ut till stora delar av befolkningen och dess institutioner etableras i decennierna före Nordens utveckling tar fart kring sekelskiftet. Samtidigt handlade folkbildningen ofta uttryckligen om samhällelig förbättring och nationell gemenskap, ansvar och tillhörighet. Som förklaringsfaktor har folkbildningen också en annan avgörande styrka: fenomenet är (så gott som) unikt för Norden. Som idéhistorikern Sven-Eric Liedman påpekat är folkbildning Nordens enda verkligt originella bidrag till utbildnings- och skolhistorien. Idén om bildning härstammar först från den tyska idealismen, men det unika med de nordiska länderna var att de implementerade folkligt bildningsarbete på bred basis för ett nationellt och demokratiskt samhällsbygge. På kontinenten var bildning uttryckligen ett projekt för eliten.

Folkbildningens grundläggande idé däremot är att folket, vem som helst, ska lyftas upp till kunskap och därigenom förstå (eller skapa) sina ansvarsrelationer till samhällsgemenskapen. Den centrala tanken är att individen – som tidigare kanske enbart identifierat sig med familjen eller byn – knyts samman med en större samhällelig gemenskap genom kunskap om folkets historia, språk och kultur. Enligt Andersen och Björkman var det den omfattade folkbildningen – inom vilket de inkluderar allt från föreningslivet och Kooperationen till

folkhögskolor, arbetar- och medborgarinstitut, föreläsningbyråer, folkuniversitet, studieförbund och -cirklar – som gör det möjligt för de nordiska länderna att omformas från fattiga agrara ståndssamhällen till moderna framgångsrika välfärdsstater på ett relativt fredligt sätt – Finlands konfliktfyllda 1900-tal är undantaget som bekräftar regeln.

Den kanske mest intressanta tesen i *The Nordic Secret* är att det är bildning och inte utbildning som ger oss nyckeln till Nordens framgång. Följaktligen varnar de ofta för att inte blanda ihop folkbildning med en term som idag är mera populär, nämligen vuxenutbildning. Med otaliga exempel från den brokiga nordiska folkbildningstraditionen visar Andersen och Björkman att även om folkbildningen också ofta hade instrumentella och politiska syften, så karakteriseras folkbildningens kärna av idén att det lärande som behövs för ett modernt, komplext och demokratiskt samhälle måste inkludera hela personen. Folkbildning är väsentligen något mer än vuxenutbildning eftersom målet inte enbart är utökade färdigheter och kunskaper, utan att den som deltar i folkbildning ska växa som människa. Och genom att växa som människa kan hen fungera som en självständig och ansvarsfull fri, modern medborgare.

The Nordic Secret i ett nötskal är att nyckeln till Nordens framgång är bejakandet av bildningsidén inom folkbildningen. Därigenom skapades självständiga och reflexiva individer

som kunde förvalta den frihet som moderniteten gav för att bygga stabila, jämlika och demokratiska samhällen. Samtidigt varnar Andersen och Björkman för att de nordiska länderna redan i många decennier går åt motsatt håll. I stället för bildning bejakar man i stället kortsiktigt instrumentellt och specialiserat kunnande i den ekonomiska tillväxtens namn. Vi blir den mest utbildade men minst bildade generationen på hundra år i Norden. Paradoxalt nog blir samhället hela tiden ännu mera komplext än våra förfäders, samtidigt som våra utbildningar blir allt snävare för att studerandena ska kunna utexamineras direkt till ett jobb. Vi verkar ha förlorat insikten att även om teknologin kräver specialiserat kunnande, så fordrar demokratin bildningens bredd och omdömesförmåga.

Andersen och Björkmans bok ställer oss inför en viktig fråga: har vi något att lära av folkbildningstraditionen? Det här blir oundvikligen också en fråga om vad vi uppfattar som avgörande för ett gott samhälle. Behöver vi fortfarande institutioner där lärandet tar hela personen i beaktande – eller räcker det med enbart specialiserad kunskap och kompetens? Svaret för *The Nordic Secret* är att bildningsidén borde inkluderas på alla utbildningsnivåer, från dagis till folkhögskolor och forskarstudier. Är det så och hur skulle det gå till? Ni har chansen att delta i diskussion onsdagen den 12 april i SFV-huset G18 då Lene Rachel Andersen presenterar sina visioner för bildningens framtid i Norden. ■

AFTERWORK: BILDNING – NORDENS FRAMGÅNGSSAGA

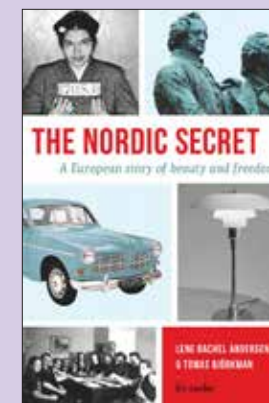
12 april 2023 17–20 i SFV-huset G18 i Helsingfors

Lene Rachel Andersen, dansk ekonom, filosof, futurist och författare medverkar och föreläser utgående från den internationellt uppmärksammade boken *The Nordic Secret* om folkbildning som nyckeln till den nordiska framgångssagan.

Andersens rubrik för kvällen är *Den nordiska hemligheten: folkbildning och frihet igår, idag och i framtiden*.

Kvällen ger kunskap och fördjupad förståelse av folkbildningens betydelse för demokrati och välfärd i Norden.

Kvällen riktar sig i synnerhet till aktiva och anställda inom den fria bildningen men är öppen även för den samhällsintresserade allmänheten. Anmäl dig senast den 5 april på www.sfv.fi/evenemang.

Föreningsresursen upprätthålls av SFV:s studiecentral och där hittar du fakta, tips, råd och svar på frågor gällande olika aspekter av föreningsliv i Svenskfinland. www.foreningsresursen.fi

Stefan Andersson
FÖRENINGSEXPERT

Belöningar och skattefria ersättningar

Under de senaste åren har vi allt oftare kunnat läsa om hur svårt det är för föreningar att hitta ordförande, styrelsemedlemmar och funktionärer. Det kan bero på att så mycket annat stjälar tid men kanske också på att allt fler vill ha någon form av ersättning om de ska göra något i föreningen. Åtminstone en liten ersättning eller förmån tycker man att man är värd då man använder sin fritid för föreningen.

Ingenting hindrar föreningar från att betala för tjänster eller ge förmåner till de föreningsaktiva. Men lönen och förmånen är alltid skattepliktig inkomst för mottagaren. Föreningen ska i sin tur göra innehållning, betala alla arbetsgivaravgifter och anmäla förmånerna och avdragen till Inkomstregistret. Detta kräver litet mera av dem som sköter föreningens ekonomi. Kostnaderna blir dessutom högre för föreningen.

Skattefritt kan små förmåner ges till föreningens medlemmar. Det viktiga är att förmånerna är sedvanliga och måttliga, att dessa gäller likvärdigt för alla medlemmar och att förmånen ansluter sig till den allmännyttiga verksamheten. Skattefria är till exempel medlemstidningar, rabatter hos föreningens samarbetsparter och deltagande i fester och tillställningar som föreningen ordnar. Också bastukvällar, julfester och liknande för dem som aktivt deltar i verksamheten är skattefria förmåner. För en långvarig insats och vid märkesdagar är det också tillåtet att uppvakta med gåvor av ringa värde eller för maximalt 100 euro. Men ett presentkort är alltid beskattningsbar gåva om inte det uttryckligen begränsas till en enskild namngiven sak.

Om enskilda medlemmar som tack får använda föreningens egendom, såsom en fritidsstuga eller ett fordon, gratis eller betydligt under gängse pris är förmånen skattepliktig. En viktig grundregel är att alla medel som samlas i en allmännyttig förening alltid måste användas för hela föreningens verksamhet och vara tillgänglig för alla medlemmar. Man får aldrig gynna dem som var aktivast i insamlingen. Det är inte heller tillåtet att skattefritt bevilja rabatt på medlems- eller deltagaravgifter för dem som är aktiva.

Föreningsresursen får ofta frågan om hur man skattefritt kan ersätta gästande föreläsare eller kursdragare. Här är möjligheterna ganska små. Grundprincipen i skatte-reglerna är att då man kommer överens om att något ska utföras och man vill ersätta det så är det skattepliktigt. Mycket små gåvor som blommor leder dock knappast till några sanktioner. Gällande föreläsare räcker det med att göra förskotts innehållning på arbetsersättningen. Då behöver föreningen inte betala andra bikostnader. Men innehållningen måste inom 5 dagar anmälas till Inkomstregistret.

Enklast kommer föreningen undan om föreläsaren eller den som uppträder kan fakturera via sitt bolag eller genom fakturerings tjänster. Då räcker det med att föreningen i ytj-tjänsten kontrollerar att faktureraren finns upptagen i Skatteförvaltningens förskottuppbördsregister. Då kan fakturan betalas utan risk för senare skattepåföljder.

§ 2 ENLIGT SFV:S STADGAR

Svenska folkskolans vänner rf:s syfte är att främja svenskt bildningsarbete i Finland genom att understöda utbildning och bibliotek, bevilja studieunderstöd samt stödja andra former av finlandssvenska bildnings- och kultursträvanden.

MEMLEMMAR I UNDERSTÖDS-
FÖRENINGEN FÖR SFV PER 9.2.2023

6 440_{st}

MEMLEMMAR I SVENSKA FOLKSKOLANS
VÄNNER PER 9.2.2023

339_{st}

SFV:S FONDER

422_{st}

ANTALET KURSER SOM ORDNADES
2022 I SAMARBETE MED
SFV:S STUDIECENTRAL

861_{st}

TOTALA ANTALET KURSER REGIONVIS
ÖSTERBOTTEN 383 kurser
ÅBOLAND 71 kurser
NYLAND 407 kurser

TOTALA ANTALET DELTAGARE I KURSERNA
13 342 personer

ANTAL CIRKLAR OCH CIRKELDELTAGARE
44 cirklar, 370 deltagare

SFV:S MÅL UNDER STRATEGIPERIODEN 2022–2024

UTBILDNING

- SFV vill uppnå högre välbefinnande inom utbildningen genom
  - ökade kunskaper hos undervisningspersonalen om de faktorer som stödjer välbefinnande och motverkar illamående, mobbning och utanförskap bland barn och unga.
  - utvecklade exekutiva färdigheter som stöder välbefinnande bland barn, elever, studerande och lärare.
  - organisations- och verksamhetsmodeller som stöder kollegialt stöd och goda arbetsgemenskaper.
  - förstärkning av hållbart ledarskap i läroinrättning
- SFV vill uppnå jämlikhet i utbildningen genom
  - utvecklandet av stöd som främjar lika förutsättningar att lära.
  - pedagogiska arbetsmetoder som stöder individanpassade läroprocesser och som sporrar individen att fullt utnyttja sin egen potential att lära.
  - utvecklandet av lärande-analytik som stöder differentiering, personlig handledning och utveckling av elevernas metakognitiva färdigheter.

KULTUR OCH BIBLIOTEK

- SFV vill uppnå ökat intresse för, kunskande om och mångfald inom konst och kultur genom
- ökad samarbete mellan den grundläggande konstundervisningen och läroinrättningar (småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen, andra stadiets utbildning eller folkhögskolorna)
  - ökad samarbete mellan kulturaktörer, bibliotek och läroanstalter
  - kompetensutveckling som stärker lärarnas undervisning i konstämnen eller stärker integrering av konstämnen i andra ämnen.
  - kulturupplevelser för barn och unga med koppling till läroprocesser.

Ansök om
bidrag:
sfv.fi/bidrag

FRI BILDNING

- SFV vill genom den fria bildningen uppnå ett starkare engagemang och en bredare bildning, för att skapa en positiv förändring som motkraft till samhälleliga utmaningar. Det kan ske genom
- kunskapsdrivet fokus på social, kulturell och ekologisk hållbarhet.
  - ökad delaktighet, inkludering och engagemang i nyskapande verksamhet.
  - att stärka demokratin och motverka polarisering.
  - att nå ut till och engagera nya målgrupper.
  - att främja digital inkludering och medverkan.

STUDIECENTRALEN

- SFV vill uppnå en starkt bildningsidentitet och -medvetenhet inom föreningslivet genom att
- medvetandegöra och synliggöra bildningen och läroprocesserna i föreningslivet,
  - utveckla och sprida pedagogiska verktyg och tillvägagångssätt,
  - utveckla mångsidiga lärmiljöer,
  - fokusera på utfall, påvisbara effekter och genomslag samt
  - utveckla och sprida beprövade koncept kring lärande.

FRI ANSÖKNINGSTID

Vi tar emot ansökningar och delar ut allmänna bidrag kontinuerligt. Du kan ansöka om bidrag för projekt vars verksamhet är i linje med de målsättningar som SFV har för nuvarande strategiperiod. Mer information: www.sfv.fi/bidrag

KOM MED I SFV!

Som medlem får du SFV-magasinet, SFV-kalendern (SFV:s årsbok), och som ny medlem en bok ur SFV:s skriftserie. Dessutom får SFV-medlemmar rabatt på böcker från Schildts&Söderströms. Medlemskapet i Understödsföreningen för Svenska folkskolans vänner kostar 15 euro/år. Skriv in dig på webbsidan www.sfv.fi/medlem, ring 045-121 08 64 eller skicka e-post till svf@sfv.fi.

Adressförändring

Meddela oss din nya adress via www.sfv.fi/medlem

DONATIONER OCH TESTAMENTEN

Vill du vara med i vårt bildnings- och kulturarbete? Din donation hjälper oss att fortsättningsvis stärka utbildning, kultur och fri bildning på svenska i Finland.

Kontakta kanslichef Johan Aura, johan.aura@sfv.fi eller 040-3559 935.

SVENSKA LITTERATURSÄLLSKAPET I FINLAND (SLS)

SARGADE SJÄLAR
 DE FINSKA SOLDATERNAS KRIGSTRAUMAN
 1939–1945

Ville Kivimäki

 ISBN 978-951-583-576-5
 448 sidor, inbunden, ill.
 Pris 29 euro
 Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln
 i Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi
 eller +358 9 635 177.

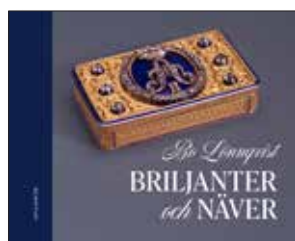
I Sargade själar ger Ville Kivimäki röst åt de omkring 18 000 finska soldater som drabbades av psykiska skador under Finlands tre krig åren 1939–1945. Deras erfarenheter har länge överskuggats av berättelserna om krigshjältar och manlig offervilja för nationens bästa, och till och med förnekats. Murtuneet mielet (WSOY) vann Fack-Finlandia 2013 och utkommer nu i svensk översättning.

HELGONNAMN I ALMANACKAN
Heikki Oja

 ISBN 978-951-583-575-8
 321 sidor, inbunden, ill.
 Pris 29 euro
 Köp våra böcker i Vetenskapsbokhandeln i
 Helsingfors: tiedekirja@tsv.fi
 eller +358 9 635 177.

I Helgonnamn i almanackan berättar Heikki Oja om legenderna bakom runt 800 kända och mindre kända helgon med ursprung i den medeltida kyrkans helgonkalender. Många helgonnamn, till exempel Henrik, Birgitta och Klara, finns kvar i dagens almanacka. Även dagar som midsommar, sjuosvardagen och Luciadagen är påminnelser om helgon. Boken omfattar årets alla dagar och är rikligt illustrerad.

FÖRLAGET SCRIPTUM

BRILJANTER OCH NÄVER
 VINJETTER TILL SINNENAS
 KULTURHISTORIA

Bo Lönnqvist

 ISBN 978-952-7523-02-5
 243 sidor, inbunden
 Pris 35,90 euro
 Köp på www.boklund.fi

Texterna i är kulturfragment från skilda tider och rum med en egen atmosfär. Människan tolkas i den kulturens väv hon spinner kring sig. Sinnena – hörseln, synen, dofter, smaker och känslan – vidgar, skärper och fördjupar vävens mönster. Vinjetter är strövtåg i förflutenhetens och samtidighetens landskap. Vetenskapens mysterium är förförande men också förbrännande, livslångt, outsläckt.

SANNINGEN ÄR ALLTID STÖRRE
Caterina Stenius

 ISBN 978-952-7005-99-6
 269 sidor, häftad
 Pris 30,60 euro
 Köp i bokhandeln eller via
 Köp på www.boklund.fi

I denna mångstämmiga essä skildrar Stenius en omtumlande erfarenhet. Av en händelse kom hon in på den judiska bibeltolkningstraditionen i form av några litteraturkritiska essäer som gav liv åt böckerna i Gamla testamentet på ett nytt sätt. Som katolik, insåg hon snart att mötet också innebar en kollision som gav svallvågor och som tvingade fram en såväl euforisk som smärtsamt omvälvande process.

LITORALE

SVART SAGA
Nalle Valtiala

 ISBN 9789527224533
 118 sidor, inbunden, illustrerad
 24,50 euro
 Köp på litorale.fi eller fråga i bokhandeln

Hej, vad heter du? Jag heter Rosie Brown. Om du vill får du läsa min bok. Jag har skrivit den själv, fast moster Sally har hjälpt mig på några ställen. Allt som står här är sant. Jag är sex år och svart, tills jag fyller sju. Inget konstigt med det. Utom en sak. Jag är faktiskt den första svarta elev som har satt sin fot i en vit skola i Texas. En livsfarlig lek, som kan sluta med förskräckelse. Följ med mig in i Freedom School! Om du törs.

BAGGENS KOJA
Irmelin Sandman Lilius

 ISBN 9789527224557
 Limbunden, illustrerad
 Pris 32,50 euro
 Köp på litorale.fi eller i bokhandeln

Silja Halter håller på att skapa sig ett självständigt liv som biträde i Edrik Albertus Bok- och Pappershandel i Tulavall. Syskonen Halter växte upp i fattigdom, men medan Sanna, Silja och Sissela har hittat sig vägar i livet, irrar Stefan omkring, lockad av framgångsrikare busar. När Silja bosatt sig i Baggens koja, flyttar han in och tar för sig. Även andra är ute efter Baggens koja, men Silja och kojan har sina försvarare. Samtidigt i Tulavall sjuder det av prat och det halvsagda, av oro för utvecklingen i öster, beundran för fint liv i Stockholm, och nya förvecklingar i Tulavall.

SANDELIN MEDIA

JONTTE OCH FRÄMLINGARNA
R.R. Agesson

 ISBN 9789526861869
 60 sidor, hård pärm
 Pris 17 euro
 Köp på sandelinmedia.com

Jontte bor i den sommarsömniga byn Hallonberg tillsammans med pappa, mamma och lillasyster Emogine. Jontte ska börja i trean, men han oroar sig eftersom han fortfarande har svårt med läsandet och skrivandet. En vacker dag när han grubblar på skrivtävlingen som väntar efter sommarlovet, märker han att gubben Flanders hund Bella har fått valpar. Jontte får komma in i hundkojan, men där väntar en spännande upptäckt som ingen kunnat ana! En upptäckt som kommer att sätta hela byn i rörelse! Jonttes och Emogines sommarlov blir ett spännande äventyr. Boken passar bra som högläsningsbok.

DEN FÖRSVUNNA FILMRULLEN
Elisabeth Sandelin

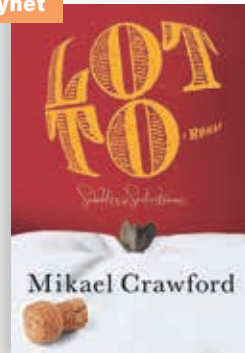
 ISBN 9789526861852
 112 sidor, limbunden,
 illustrerad av Sirpa Heikkinen
 Pris 20 euro
 Köp på sandelinmedia.com

Amira flyr från Afrika över ett stormigt Medelhav och kommer med sin mamma till en småstad, där tioårige Kalle, hans pappa och hans farmor blir hennes goda vänner. En dag träffar Amira ett troll som bor djupt inne i skogen. Trollet bär på en hemlighet. Han vet var den sorgsna fotografen Charlies mest dyrbara ägodel, den försvunna filmrullen, ligger gömd. Blir filmrullen hittad? Blir Charlie glad igen? Den försvunna filmrullen är en tankeväckande och fantasifylld historia om hur en flyktingflicka finner sig tillrätta i en helt ny omgivning.

Underhållning och näring för själen

HUR MÅNGA BÖCKER SKA DU LÄSA I ÅR?

Nyhet

MIKAEL CRAWFORD

Lotto

Egentligen skulle väl Mattis helst ha stannat hemma. Men har man ärvt en lottokupong måste den lösas ut, så är det bara. Den östnyländska skärgården får sköta sig själv en stund, för nu hägrar storstaden.

Ute i mars!

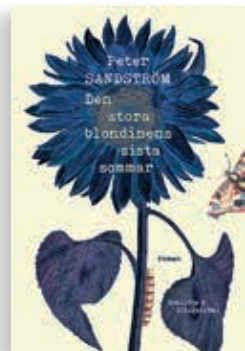

ROBERT ÅSBACKA

Takläggarna

Medan taket läggs och höstkylan drar in skenar politiken. Erik som lämnat såväl politik som författarskap får svårt att värja sig; det är som att världen och berättelserna bestämt sig för att fånga in honom igen.

Takläggarna är den avslutande delen i den kritikerhyllade romantrilogi som inleddes med *Kistmakarna* (2021) och följdes upp av *Glömda rum* (2022).

PETER SANDSTRÖM

Den stora blondinens sista sommar

"Sandströms romaner och noveller präglas av en sällsam blandning av lössläppt stillhet och kontrollerad galenskap. Allt är i någon mån förutsägbart, men ingenting är som man tror."

– YLVA PERERA, HUFVUDSTADSBLADET

JUHA KANERVA

Alltid IFK

Stadens stolthet sedan 1897

"Kanerva har forskat i arkiv och gammalt tidningsmaterial över händelser, skeenden, idrottare och ledare i HIFK:s historia och skrivit ihop en underhållande och till och med lite ögonbrynhöjande läsupplevelse. [...] Alltid IFK – Stadens stolthet sedan 1897 är ett välkommet, fräscht och personligt grepp att porträttera HIFK och föreningens innersta väsen."

– NIKLAS LÖNNQVIST, HUFVUDSTADSBLADET

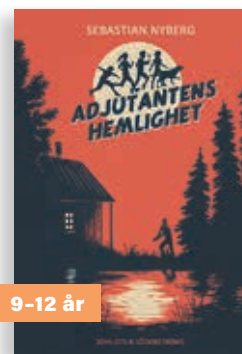

MALIN KLINGENBERG (TEXT) & MARIA SANN (ILL.)

Skelettet

"Läs själva så får ni se hur Klingenberg och Sanns slipade bilderboksjuvel Skelettet växer för varje omläsning till en fyndig fullträff som både bokstavligt och metaforiskt kryper under huden på såväl protagonist som läsare."

– MARIA LASSÉN-SEGER, HUFVUDSTADSBLADET

SEBASTIAN NYBERG

Adjutantens hemlighet

"Adjutantens hemlighet är en bladvändare med hjärtliga blinkningar till genren och prickar in sin målgrupp med precision. [...] Att Sebastian Nyberg har klivit fram som en barnboksförfattare att räkna med är det ingen tvekan om."

– MIA ÖSTERLUND, HUFVUDSTADSBLADET

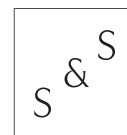
BILD: VENNY SOLDAN-BROFELDT, LE VIEUX PÊCHEUR ET LA PETITE FILLE (1902).

Kan du Svenskfinland?

Av Jesper von Herten

- 1 Med vilka sex ord börjar den fina Hangövalsen av Georg Malmstén?
- 2 Vad heter Yles svenskspråkiga barnprogram på TV?
- 3 Vilken av våra presidenter hette ursprungligen Hellstén i efternamn?
- 4 Med vilken pjäs förknippas skådespelaren Sixten Lundberg allra mest? Tips: pjäsens namn börjar på bokstaven G.
- 5 I vilken stad finns ön Reposaari, vars svenska namn är Räfsö?
- 6 Med vilket rederi reser du om du tar M/s Finlandia från Helsingfors till Tallinn?
- 7 Vad heter Ålands äldsta dagstidning, grundad 1891?
- 8 Med vilken känd finlandssvensk målare var författaren Juhani Aho gift?
- 9 I vilken klubb spelar den finlandssvenska ishockeymålvakten Roope Taponen?
- 10 Vem representerade Finland i Eurovisionen 1983 med låten Fantasiaa?

SFV-medlemmar får 45 procent rabatt på alla böcker på litteratur.sets.fi. Använd kampanjkoden Aktie123.

SCHILDTS & SÖDERSTRÖMS

Hangö, Hangö, Hangö, sol och sommartröja / BUU-klubben / Juho Kusti Paasikivi / Grottmannen / Björneborg / Eckerö Line / Ålandstidningen / Venny Soldan-Brofeldt / HIFK / Ami Aspeland

ÖGON-SPJEGEL →

DEN GRÖNA ÖN

SNOPEN ADEL-GAS

SMÄRT-SAMT

STRIDER ↘

TEL AVIV-ÖÖ

→ **FÄR BRONS**

HÄSTKAPP-LÖPNINGS-BANA

TEVE

→ **SKÅL-FÖRMIG MESSA METALL-TRÅD**

POJK-NAMN

6/2

STORT RUM

MANGAN

SCEN

MOTSÄTS TILL SHACKEN KNUT-PUNKT

→ **MAMMAN**

ORM SPRIT-DRYCK

FIGUR I GREKISK MYTOLOGI

IOWA GET UNDER-HÅLLNING

DEN SER ELEV FRAM MOT GAGNA

STÅR PÅ POST

HÄNDA ↓

↘ **PRÄST SVISCHA**

NAVARE SJKDOM

INLÄNAT BRÖD

SNOKA

SAMTAL NAFSA

MOLAR

KRAFTIG

BÉUND-RARE VD

VE BYGGDE EN ARK

FÖRE-FALLER

BETECK-NING FÖR NYSNING

ASTRO-NOMISKA ENHETEN

→ **GEVAL-DIGER DEN KOM-MER TILL SJST**

MARKUS RUNE-BERG

RYSK LEDARE TAND-PROTES

DORIS SVENSSON NEGATIV EPITET

→ **PETIG**

KLOT

AV VIL-KEN AN-LEDNING? 8/7

RYTM YT-SKIKT

SAMLINGS SAL

TOMMY KARLSSON

FLOD I ITALIEN

→ **VÄTSKE-FYLLED BLÄSA**

PÄPE-GOJA

PÅ VILKET SÄTT? GROVT GRUS

DALA BADAN-LÄGG-NING

ERIK INGMAN

BMA 2023

FORM AV VARA

VÄR DEL?

SLUT-ORD I BÖN

OM-FAMNAR

MÖNSTER

AVEN TJUGO-ET?

NAMN: _____

ADRESS: _____

E-POST/MOBILNUMMER _____

Vinsten för krysset 4-2022 är två SFV-biografier. Skicka in lösningarna senast 26.4.2023 till SFV:s redaktion, Annegatan 12 A 24, 00120 Helsingfors. Märk kuvertet "Kryss". Du kan också skanna eller fota din lösning och e-posta den på redaktion@sfv.fi. Skriv in dina uppgifter på själva krysset – vi sparar endast bilden i vårt utlottnings-system, inte uppgifter du uppger i e-posten.

SUDOKU ENKEL

	7					5	3
2		4			9	6	
				1	7	9	4
				5	3		8
1	9		8		4		7
	8		2	7			
4		3	1	8			
	6		7			8	5
8	2						1

KRYSSLÖSNING 4/2022

Sammanlagt 55 svar lämnades in. Fru Fortuna gynnade denna gång Eivor Svarvar i Maxmo. Vinstböckerna torde vara framme.

HUR DRAR VI VINNARNA I KRYSSET?

- De svar som kommit per epost sparas, och förses med en löpande numrering som fortsätter numreringen av de lösningar som kommit brevleds.
- Summan av antalet lösningar förs in i en slumpgenerator, som drar ett tal mellan 1 och antalet inlämnade svar. På så sätt har alla lösningar lika stor chans att vinna utlottningen.

FÄRLIG TÄVLING

C

A

K

LÄRIG

K

HAN

DÄLIG VANA

DART

ILLVILLIG

CHAI

UNG

SKOGLIG

ELDLINJEN

NM

RETH

HOSTA

ANFALLLA

T

ASKET

REDO

BOGEN

INTALA

OMEN

SKA

LINS

VALET

STAD

AVVAKTA

SLANT

RA

E

AURIKEL

RUE

ORO

A

B

DATT

OR

COWBOY

T

UNDER

ERA

S

LY

ARG

VI

KRATT

A

LENIN

VIG

NATT

A

NORA

JAG

EGO

SUDOKU SVÅR

		6						1
5		3	7					8
	1				2	3		
			9		1			3
				5				
2			4		8			
		9	5				7	
	3				9	4		8
4						5		

ANAGRAMJAKTEN

I de lustiga rubrikerna gömmer sig en rubrikrad i tidningen (alltså inte nödvändigtvis hela rubriken). Antalet bokstäver är det samma, men ordantalet kan variera. Specialtecken som frågetecken, kolon eller talstreck finns inte med.

Vi delar inte längre ut vinstböcker för rätta svar i anagramjakten – deltagarantalet blev för litet. Skicka alltså inte in några rätta svar. Anagramjakten fortsätter som tidsfördriv. De rätta svaren finns på denna sida.

- HOVBALERS BIO FICK SVIKT
- TARMAR SE PREPARERA
- BOJAN BYTT ATTEST TÄTT
- FÖRLAGET SHORTS LÅN
- PANTBELÅNINGARS STÅT ROTT OK
- UPPSÄGER FERIERNAS NYSNÖ RÖNEN

LÖSNINGAR

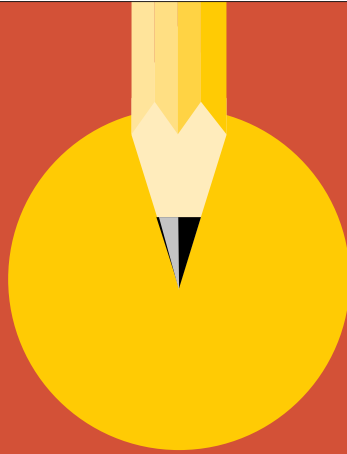
NYA FÖRENINGRESURSEN ÄR ÖPPEN • SID 45
 KAN BLI STARTEN PÅ NÅGOT STORT • SID 26
 HON SLÅR ETT SLAG FÖR • SID 17
 ETT NYTT SÄTT ATT JOBBA • SID 36
 PERERAS PARAMETRÄR • SID 25
 SFV:S ARKIV OCH BIBLIOTEK • SID 7

SUDOKU ENKEL

6	7	9	4	2	8	1	5	3
2	1	4	5	3	9	7	6	8
5	3	8	6	1	7	9	2	4
7	4	2	9	5	3	6	8	1
1	9	5	8	6	4	3	7	2
3	8	6	2	7	1	5	4	9
4	5	3	1	8	6	2	9	7
9	6	1	7	4	2	8	3	5
8	2	7	3	9	5	4	1	6

SUDOKU SVÅR

8	4	6	3	9	5	7	2	1
5	2	3	7	1	4	9	8	6
9	1	7	8	6	2	3	4	5
7	6	4	9	2	1	8	5	3
3	9	8	6	5	7	2	1	4
2	5	1	4	3	8	6	9	7
6	8	9	5	4	3	1	7	2
1	3	5	2	7	9	4	6	8
4	7	2	1	8	6	5	3	9

Skriv, skriv, skriv

SOLVEIG VON SCHOULTZ- TÄVLINGEN 2023

Tävlingstiden är 15.3–15.6.2023.

Tävlingen är öppen för dig som
vid tävlingstidens utgång fyllt 30 år.

Tävlingen gäller noveller och ämnesvalet är fritt.

Du deltar anonymt.

Prisutdelning och publicering av vinnarnamnen
sker i oktober 2023.

Läs tävlingsinstruktionen på sfv.fi/solveig

